

EASO

Доклад относно процедурите за предоставяне на убежище на деца

*Поредица практически
ръководства на EASO*

2019 Г.

EASO

Доклад относно процедурите за предоставяне на убежище на деца

*Поредица практически
ръководства на EASO*

2019 г.

Текстът е завършен през май 2019 г.

Нито EASO, нито което и да е лице, действащо от името на EASO, носят отговорност за начина, по който би могла да бъде използвана съдържащата се в настоящата публикация информация.

Илюстрации на страницата 21 © iStock, 2019

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2021 г.

Print ISBN 978-92-9485-094-2 doi:10.2847/996835 BZ-03-18-530-BG-C
PDF ISBN 978-92-9485-095-9 doi:10.2847/69166 BZ-03-18-530-BG-N

© Европейска служба за подкрепа в областта на убежището (EASO), 2019
Повторното използване е разрешено, при условие че се посочи източникът.
За използването или възпроизвеждането на снимки или други материали, за които EASO не е носител на авторското право, трябва да се иска разрешение направо от носителите на това право.

Съдържание

Списък на съкращенията.....	5
Въведение и цел	6
Раздел 1. Оперативни определения	8
Разглеждане и третиране на категории деца	8
Придружени деца	8
Непридружени деца	10
Непридружени деца с придружаващи пълнолетни лица (които не носят отговорност за тях)	15
Раздел 2. Висшите интереси на детето в процедурите за предоставяне на убежище.....	21
Процес за оценяване на ВИД в процедурите за предоставяне на убежище	21
Кога се извършва оценката на ВИД.....	21
Участници в оценката на ВИД	22
Инструменти и механизми за качество	24
Раздел 3. Процедури за предоставяне на убежище на деца	26
Механизъм за установяване на специални процедурни нужди на децата	26
Процесуални гаранции за децата.....	26
Приоритизиране на разглеждането на молби за международна закрила	26
Гранични и ускорени процедури	27
Изготвяне и подаване на молба от или от името на дете	28
Лично интервю	29
Допълнителни процедурни гаранции и специални условия на приемане за деца	34
Раздел 4. Насочване	37
Насочване към други органи	37
Налични процедури, в случай че детето изчезне, проявява признаци на трафик или злоупотреба, в случаи на увреждане, здравословни проблеми, бременност или в други случаи...	38
Раздел 5. Специализация и обучение на персонала.....	49
Обучение	49
Специализация по свързани с детето въпроси.....	50
Препоръки.....	51
Оперативни определения	51
Деца, придружени от родители	51
Непридружени деца	52
Отделени от семействата си деца.....	52
Сключили брак деца	52
Деца със собствени деца.....	53
Деца в риск от или жертви на трафик	53
Изчезнали деца	54
ЛГБТИ деца	54
Деца с увреждания	55
Деца с психологически травми или в дистрес.....	55
Множество уязвимости	55
Висшите интереси на детето	56

Процедурата за предоставяне на убежище.....	57
Приоритизиране.....	58
Оценка на уязвимостта и определяне на специални нужди.....	59
Представителство	59
Предоставяне на информация	60
Право на изслушване	61
Процес на вземане на решения.....	61
Национален механизъм за насочване	62
Квалифициран персонал.....	62

Списък на съкращенията

AT	Австрия
BE	Белгия
BG	България
CH	Швейцария
CY	Кипър
DE	Германия
DK	Дания
EASO	Европейска служба за подкрепа в областта на убежището
EE	Естония
EL	Гърция
ES	Испания
FGM	генитално осакатяване на жени/обрязване
FI	Финландия
FR	Франция
HU	Унгария
IE	Ирландия
IT	Италия
LT	Литва
LV	Латвия
NIDOS	Фондация NIDOS (Институт по настойничество за непридружени непълнолетни търсещи международна закрила в Нидерландия)
NL	Нидерландия
NO	Норвегия
PL	Полша
RO	Румъния
SE	Швеция
SI	Словения
SK	Словакия
SMA	Шведска агенция по миграция
TUSLA	Агенцията за детето и семейството, Ирландия
ВИД	висши интереси на детето
ВКБООН	Върховен комисариат за бежанците на ООН
ДП	държава на произход
ДПУ	Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст)
ДЧ	Държава — членка (държави — членки) на Европейския съюз
Държавите от ЕС+	Държави — членки на Европейския съюз, плюс Норвегия и Швейцария
ИДП	информация за държавата на произход
Комитет по КПД	Комитет на Организацията на обединените нации по правата на детето
КПД	Конвенция на Организацията на обединените нации за правата на детето (1989 г.)
МЗ	международна закрила
ННЛ	непридружено непълнолетно лице(а)
ОцВИ	оценка на висшите интереси
ТХ	трафик на хора

Въведение и цел

Положението на пристигащите в ЕС деца в нужда от международна закрила продължава да представлява огромно предизвикателство за националните системи за убежище. Често децата пристигат в Европа, след като са преживели експлоатация и злоупотреба, лишени от родителски грижи или изложени на риск, което засилва присъщата им уязвимост. Много органи срещат сериозни трудности в това да отговорят на специалните им нужди, чрез осигуряване на защитата и адекватното третиране, на които децата имат право. Поради различията между националните системи деца в сходни ситуации или обстоятелства може да бъдат третирани по различен начин в зависимост от държавата от ЕС+, в която попаднат. Разнообразието от практики в крайна сметка би могло да предизвика неправомерни различия и несъответствия в определянето на самоличността и защитата на тези деца, с което частично да възпрепятства постигане на целите на общата европейска система за убежище.

В светлината на Съобщението на [Комисията относно закрилата на децата мигранти](#)¹ и мисията на EASO да подкрепя държавите — членки на ЕС, чрез засилване на практическото сътрудничество, определяне на добри практики и включване на свързани с децата въпроси в процедурите за предоставяне на убежище, през 2017 г. EASO започна консултация относно Процедурите за предоставяне на убежище на деца като валидира направените констатации през 2018 г. Целта беше да бъдат събрани национални практики и политики относно процедурите за предоставяне на убежище на деца. Целта на настоящия доклад е да идентифицира пропуските и областите, в които практиките в държавите от ЕС+ се различават, да посочи добрите практики и да предложи ключови препоръки за укрепване на защитата на децата на територията на ЕС.

Обхват на доклада и методологията

В резултат на проведената консултация EASO изготви настоящия доклад въз основа на предоставената от 24 държави от ЕС+ информация (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI и SK**).

Обхватът на доклада е ограничен до процедурите за предоставяне на убежище и следователно придружаващи етапи, например прием и настаняване или други правни механизми за деца (да получат разрешението за пребиваване или престой въз основа на непълнолетна възраст), не попадат в обхвата на настоящия доклад и следователно не са разгледани в него. Настоящият доклад се основава на документален анализ на информацията, изпратена от държавите от ЕС+ през 2017 г., относно тяхната национална практика, законодателство и политики.

Предварителните констатации бяха потвърдени през март 2018 г. от звената за контакт на EASO, преди консолидиране на окончателната версия.

Структура

Докладът следва структурата на консултацията:

Раздел 1: Оперативни определения

В този раздел са предложени анализ и сравнение на различните термини и определения във всички държави от ЕС+. Те обхващат тълкуването и третирането на различните категории деца в различните държави от ЕС+.

¹ Европейска комисия, [Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно закрилата на децата мигранти](#), 12 април 2017 г., COM(2017) 211 final.

Раздел 2: Висшите интереси на детето в процедурите за предоставяне на убежище

В настоящия раздел е разгледано прилагането на практика от националните органи на принципа на висшия интерес на детето в процедурата за предоставяне на убежище.

Раздел 3: Процедури за предоставяне на убежище на деца

В този раздел са описани гаранциите и специалните условия, предоставяни на децата в рамките на процедурата за убежище.

Раздел 4: Насочване

В този раздел са илюстрирани съществуващите механизми за насочване и обстоятелствата, при които ти могат да бъдат задействани.

Раздел 5: Специализация и обучение на персонала

В този раздел са описани различните инструменти и обучението, които да осигуряват специализирани знания на персонала, който осъществява контакт с деца или разглежда техните документи

Препоръки

Набор от препоръки, които осигуряват насоки за разглеждане на въпросите, повдигнати в доклада.

В допълнение към препоръките докладът включва и редица текстови полета със следното съдържание:

- Примери от практиката: информация, извлечена от сравнителния анализ, извършен от EASO.
- Бележки относно терминологията: правни или оперативни определения за постигане на общо разбиране за някои от използваните термини.

➤ Терминологични бележки

„Процедура(и) за предоставяне на убежище“ е предпочитаният термин за целите на настоящата публикация за разлика от „процедура(и) за предоставяне на международна закрила“. Това е в съответствие с терминологията, използвана в ключов правен инструмент по тази тема — Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст), наричана по-нататък ДПУ.

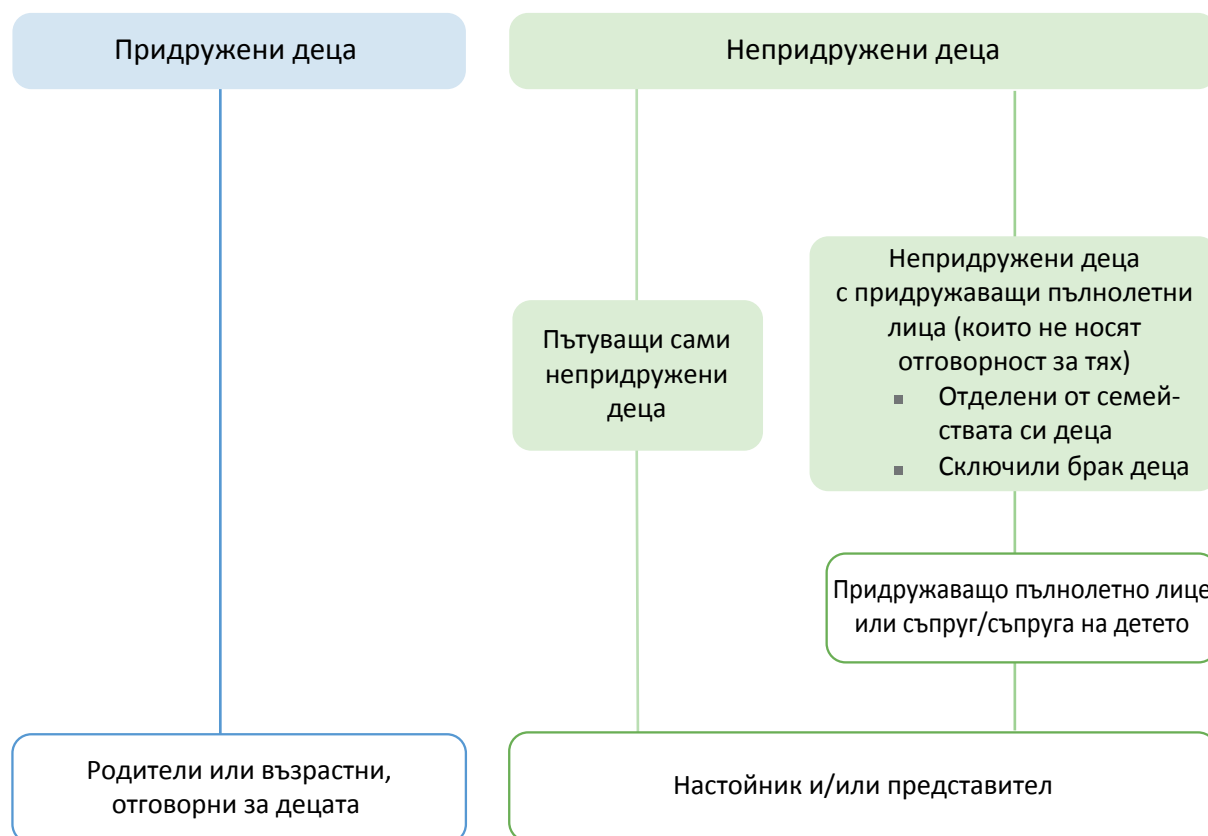
В правото на ЕС в областта на убежището се разглежда следният набор от правни инструменти на ЕС: преработената Директива относно условията на приемане (ДУП), преработената Директива за процедурите за предоставяне на убежище (ДПУ), преработената Директива относно определянето (ДО), Директивата за временната закрила (незадействана), Регламент „Дъблин III“ (Дъблин III) и преработения Регламент за Евродак (Евродак).

Раздел 1. Оперативни определения

Разглеждане и третиране на категории деца

В повечето държави от ЕС+ има законово или оперативно определение за термините **придружено** и **непридружено дете**, **настойник** и/или **представител**, но не и за термините **отделено от семейството си дете** или **придружаващо пълнолетно лице**. Само в няколко случая обаче съществуващото национално определение съответства точно на определенията, приети в *правото* на ЕС в областта на международната закрила, или на определениято, предложено от EASO.

Липсата на хармонизирани термини и определения може да доведе до различно третиране или разглеждане на сходни случаи, както демонстрират резултатите от проведената консултация. Те са представени със специален акцент върху различните категории деца, а свързаните с тях пълнолетни лица са включени като подраздели:

Придружени деца

➤ Терминологични бележки

Терминът „придружено дете/непълнолетно лице“ не е изрично дефиниран в правото на ЕС в областта на убежището, но EASO предлага определение обратно на термина „непридружено дете/непълнолетно лице“ въз основа на правото на ЕС в областта на международната закрила:

Дете, което пристига на територията на държавите членки, придружено от своя(ите) родител(и) или пълнолетно лице, отговорно за него съгласно правото или практиката на съответните държави членки, и дотогава докогато грижата за него е реално поета от такова лице.

Това определение съответства на определението, използвано в националното законодателство на три държави от ЕС+ (**HU, PL, SI**).

Седемнадесет държави от ЕС+ (**BE, BG, CH, CY, DE, DK, EL, EE, FI, FR, IE, IT, LV, NL, NO, SE, SK**) имат собствено национално определение за термина „придружено дете“, докато в националното законодателство на четири държави от ЕС+ (**AT, ES, LT, RO**) няма такова определение.

Пълнолетно лице, отговорно за детето

По процеса на консултация EASO не предложи определение за термина „**пълнолетно лице, отговорно за детето**“, понеже съгласно правните инструменти на ЕС тази категория следва да бъде определена на национално равнище според правото или практиката на въпросната държава членка (ДЧ).

Всички отговорили държави от ЕС+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE², DK, EE, EL, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI и SK**) определят биологичните родители или осиновителите като пълнолетното лице, отговорно за детето.

Резултатите от консултацията сочат, че в някои от държавите от ЕС+ (**AT, BG, CH, CY, EE, EL, FR, LT, PL и SE**) лице със законно право на упражняване на родителски права също може да бъде прието като отговорно за детето пълнолетно лице. По-специално в **EL** и **FR** родителската отговорност трябва да бъде присъдена от съдебен орган. В **EE**, за да бъде считано за такова, отговорното пълнолетно лице трябва да удостовери пред полицията, Национален съвет „Полиция и гранична охрана“ или Естонската служба за национална сигурност, правото на упражняване на родителски права.

Членовете на семейството и роднините³ могат да се считат за пълнолетното лице, отговорно за детето, в **AT, CH, DK, FR, HU, IE, IT, SI, SK**. По-специално в **SI** за отговорен за детето може да се счита роднина на детето, живеещ в общност, чиято роля по същество е сходна с тази на семейното ядро или има функцията на семейство, например да осигурява физически грижи, закрила, емоционална подкрепа и финансово обезпеченост.

В 18 държави от ЕС+ (**AT, BE, BG, CH, DE, EE, FI, FR, HU, IE, IT, LT⁴, LV, NL, NO⁵, RO, SE и SK**) законният настойник или определеният представител също би се считал за отговорно пълнолетно лице. В **IT** например настойник се определя при липсата на родители или роднини (до 4^{та} степен) и той трябва да притежава необходимите компетентности, за да изпълнява задълженията си в съответствие с принципа на висшите интереси на детето (ВИД).

² В **DE** като отговорни за детето могат да бъдат определени следните категории само ако са спазени определени изисквания: минимална възраст 18 години, сключили брак родители, самотна майка, освен ако съдът не реши друго, или други лица, определени от съда.

³ EASO не счита членове на семейството, братя и сестри или роднини за пълнолетни лица, отговорни за детето, освен ако те не са определени като такива на национално равнище съгласно правото или практиката на съответната държава членка или ако им е поверено настойничество над детето.

⁴ Настойникът/представителят би се считал за отговорен за детето, ако притежава документи, които удостоверяват това.

⁵ Настойникът/представителят би се считал за отговорен за детето, ако притежава документи, които удостоверяват това.

Примери от практиката: отговорни пълнолетни лица

В **DK** пълнолетните лица, различни от родителите, се считат за отговорни пълнолетни лица, ако са определени от Датската имиграционна служба за лица, основно обслужващи детето при отсъствието на родителите. Извършва се оценка дали въпросното дете следва да се счита за придружавано от пълнолетното лице. Оценката се основава на интервю с детето и с пълнолетното лице и се взема под внимание следното: дали членът на семейството е придружавал детето при пътуването до Дания, дали са имали контакт в държавата по произход преди напускането и контакт по време на престоя им в Дания, както и желанията на родителите. Предварително условие винаги е придружаващото пълнолетно лице да бъде компетентно и *de facto* да е поело отговорност за детето.

В **NL** децата се считат за непридружени, когато не са придружени от родители или законни настойници. Придружените от членове на семейството или роднини деца също се считат за непридружени и се определя настояник.

Проверка на връзките

Връзките с родителите на отговорното пълнолетно лице се проверяват при всички случаи в **BE, BG, CY, DE, EE, EL, ES, FR, HU, LV, NL, PL, RO** и **SI**, докато в други (**AT, CH, DK, IE, IT, LT, NO, SE** и **SK**), само ако възникнат съмнения или бъде счетено за необходимо.

На въпроса относно методите, използвани за проверка на семейните връзки⁶, респондентите са заявили, че може да се извършват ДНК тестове (12 държави от ЕС+), интервюта (8 държави от ЕС+) или да се представят официални документи (17 държави от ЕС+).

Примери от практиката: проверка на връзките

В **EL** по време на интервюта се проучват връзките с родителите, съществували преди влизане в държавата (според съответната правна рамка на Директивата относно определянето). При съмнения и ако не съществува документацията относно семейните връзки Службата по убежището може да изиска ДНК тестове, както и да уведими прокурора.

Във **FI** се извършва научна проверка в случаите на събиране на семействата.

В **NO** придружаващите възрастни, които не са биологичните родители на детето, трябва да предоставят документация, която доказва родителската им отговорност към детето. Ако родителската отговорност не може да бъде доказана чрез документацията, детето се третира като непридружено непълнолетно лице.

В **NL** се набляга повече на проверката на семейните връзки, ако в даден момент членовете на семейството са били разделени, като например по време на процеса по събиране. В такива случаи е необходима документация. Ако не е налична документацията, се провежда интервю/извършва се анализ на ДНК, за да се определят семейните връзки.

Непридружени деца

Осем държави от ЕС+ (**CY, DE, EE, EL, HU, LT, RO** и **PL**) са включили определението за **непридружено дете**,⁷ както е предвидено в *правото* на ЕС в областта на убежището, в своите национални правни системи, докато 14 държави от ЕС+ (**BE, BG, CH, DK, ES, FI, FR, IE, IT, LV, NO, SE, SI, SK**) имат малко по-различно определение. Обикновено разликата с определението на ЕС идва от факта, че се пропуска да се направи посочване на децата, които са останали непридружени след влизане на територията

⁶ Процесът по установяване на автентичността на семейна връзка между детето и предполагаемия член на семейството. Допълнителни насоки относно проверката на семейните връзки може да бъде намерена в EASO, [Практическо ръководство относно издирването на семейства](#), март 2016 г.

⁷ Законното определение на EASO, извлечено от *правото* на ЕС в областта на убежището: Непридружено дете означава непълнолетно лице, което пристига на територията на държавите членки, без да е придружавано от пълнолетно лице, отговорно за него съгласно правото или практиката на съответната държава членка, докато грижата за него не бъде реално поета от такова лице. Това включва и непълнолетно лице, което е останало непридружено след влизането му на територията на държавите членки.

на държавите членки. В **АТ** и **NL** няма законово определение за термина „непридружено дете/ непълнолетно лице“, макар че все пак **NL** прилага концепцията спрямо деца, които не са придружени от своите родители или законни настойници.

Настойник и/или представител

В процедурите за предоставяне на убежище фигурата на настойника и/или представителя⁸ е от ключово значение, за да се гарантира наличието на гаранции за децата. В *правото* на ЕС тази фигура е създадена, за да помага на детето да премине през процедурата, като са и възложени важни задачи, като например да упражнява правоспособността на детето и да изготвя или внася на молбата от името на детето, когато е необходимо. Отговорностите включват също информиране на детето относно личното интервю и присъствие по време на интервюто с цел задаване на въпроси или отправяне на коментари и др. Фигурата и ролята на настойника и/или представителя обаче е различна в националните системи, което също оказва влияние върху помощта, която детето получава.

Според правните им системи някои държави от ЕС+ (**BE, BG, CY, DK, EL, EE, ES, HU, IE, IT, LV, PL, RO** и **SE**) признават **една фигура**, която може да бъде наречена или представител (**BG, CY, DK, EL, ES, RO**), или настойник (**BE, LV, SE**). В пет държави от ЕС+ (**EE, HU, IE, IT, PL**) термините „настойник“ и „представител“ се използват взаимозаменяемо.

В други държави от ЕС+ (**AT, CH, DE, FI, FR, LT, NO, SI** и **SK**) **двете фигури** съществуват с различни роли в националните системи с цел закрила на детето:

- **Представител** (**АТ** — правен съветник; **СН** — наричан още заместник; **DE** — родители (минимална възраст 18 години) или законен настойник; **FI** — по правни въпроси, **FR** — *administrateur ad hoc*; **LT** — с правни познания; **NO** — независимо лице, определено по време на процедурата за предоставяне на убежище; **SI** — определяно от центъра за социална дейност преди началото на процедурата за предоставяне на убежище; **SK** — сред близките лица, свързани с детето, или определян от институция)
- **Настойник** (**АТ** — определян от службата за младежта; **СН** — доброволци или специалисти, определяни от кантоните; **DE** — отговорен за грижата за детето в случай че няма родители; определян от съда след искане от службата за младежта; **FI** - определян от съда, за да се гарантират ВИД, след изслушване от социалния работник от приемния център, не е необходима професионална квалификация; **FR** — *tuteur*; **LT** — социален работник; **NL**— съдилищата назначават професионални социални работници за временни настойници; **NO** — независимо лице, определяно за дадено непридружено дете, на което е предоставено разрешение за престой; **SI** — при предоставяне на международна закрила; **SK** — за гарантиране на висшите интереси и общото благосъстояние на детето по същия начин, по който го гарантират родителите).

Допълнителни фигури В някои национални системи са предвидени допълнителни фигури в подкрепа на детето (**СН** — ползващо се с доверие лице; **DE** — до определянето на настойник службата за младежта изпълнява ролята на родителите/настойника; **NL** — адвокат; **NO** — адвокат)

Орган по назначаване

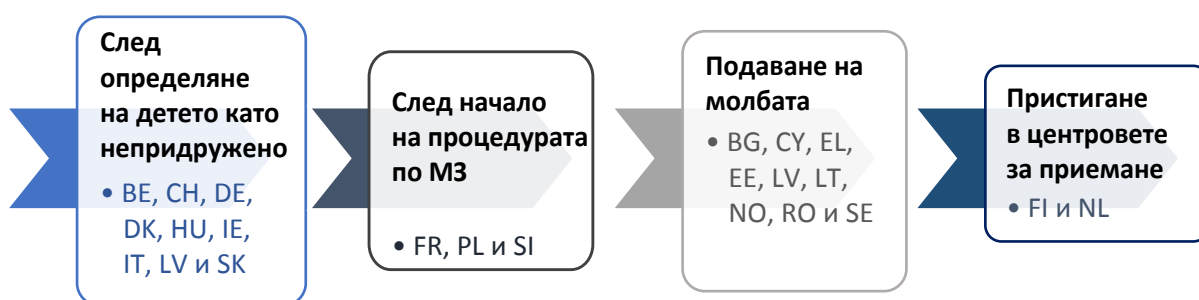
В голямата част от отговорилите държави от ЕС+ настойникът/представителят се определя от съдебния орган (**АТ, DE, EL, FI, FR, IT, LV, NL, PL, SK**) или от органа за социални грижи (**CY, ES, HU, IE, LT, RO** и **SI**). В други случаи определящият орган е службата по настойничество (**BE**), регионалният орган (**СН, DK**) или местният орган (**BG, EE, NO, SE**).

⁸ Съгласно член 2, буква н) от ДПУ (преработена) представител означава лице или организация, посочени от компетентните органи, за да помагат на непридружено дете и да го представляват по време на процедурите за международна закрила с цел гарантиране на висшите интереси на детето и, при необходимост, упражняване на правата на непълнолетния в негов интерес.

Определянето на настойник/представител се извършва *служебно* в **девет** държави от ЕС+ (**DE, FI, LV, HU, NL, PL, RO, SE** и **SK**). Междувременно в следните случаи определянето става по инициатива на друг орган или организация:

- полиция и гранична охрана в **LV, PL** и **SK**;
- социалните служби (в случай на определяне на настойник от съдебния орган) в **DE, FI** приемните центрове;
- НПО със специфична роля в областта на настойничеството: в **DK** по препоръка на Датския червен кръст, в **NL** от NIDOS.
- определящият орган (имиграционен орган/орган в областта на международната закрила) в **HU, RO** и **SE**.

Фигура 1: Времева рамка за определянето на настойник

В **BE, CH, DE, DK, HU, IE, IT, LV** и **SK** настойникът/представителят се назначава веднага след определяне на детето като непридружено.

Определянето на настойник/представител се извършва преди началото на процедурата за международна закрила във **FR**⁹, **PL** и **SI**, а на по-късен етап се извършва, след като е внесена молбата за международна закрила в **BG**¹⁰, **CY, EE, EL, LV, LT, NO, RO** и **SE**. В **EL**, ако детето не е навършило 15 годишна възраст, за да може да внесе молба, детето трябва да има представител.

Във **FI** и **NL** детето трябва да се яви в приемния център/центъра за настаняване, за да му бъде определен настойник/представител. Във **FI** управителят на приемния център поема задачите на настойника, докато бъде определен такъв от окръжния съд.

В **AT** моментът на определяне се различава според случая.

В **ES** се отдава незабавно внимание на всяко непридружено/отделено от семейството си непълнолетно лице, като за законен представител със законно право за упражняване на родителски права над него се определя публичният орган за защита на непълнолетни лица. От **ES** не е предоставена допълнителна информация относно специфичната рамка за определяне на законния представител.

Във **FR**, щом непридружено непълнолетно лице бъде намерено или поиска правна закрила, на него незабавно му се предоставя подслон за пет дни. През тези дни се извършва оценка, за да се установи непълнолетната възраст и се правят опити да се намери семейството или роднините и да се определят специфичните нужди на непълнолетното лице. След като се установи, че лицето действително е непълнолетно, прокурорът предава непълнолетното лице на социалните органи за закрила на детето (*l'aide sociale à l'enfance*) за 15 дни и официално отнася случая към съдията, отговорен за закрила на децата (*le juge des enfants*). Същевременно съдията определя представител (*administrateur ad hoc*) за процедурата за предоставяне на убежище.

⁹ За представителя.

¹⁰ Може да се различава в зависимост от случая.

Отговорният за закрила на децата съдия (*le juge des enfants*) предава непълнолетното лице на социалните служби за закрила на детето до определяне на настойник (*tuteur*). По време на периода на това настаняване службите за закрила на детето се грижат за общото благосъстояние на детето.

След това съдията определя настойник, който разглежда семейни въпроси, особено настойничество (*juge des tutelles des mineurs*). Настойникът се определя до навършване на 18 години; той е законен представител, може да взема всички решения от името на непълнолетното лице.

Квалификации

Голямата част от респондентите имат изисквания към лицето, което може да бъде настойник/представител на детето, макар тези изисквания да се различават по естество. В 16 държави от ЕС+ (**AT, BG, CH¹¹, CY, DK, EE, FR** (за настойника), **HU, IE, LT, LV, NL, NO, PL, RO** и **SK**) настойникът/представителят е специалист или социален работник/длъжностно лице по закрилата на децата. В **AT, DK, IE, LT, NL** и **RO** лицето трябва да притежава диплома, докато в **AT, BG, CH, CY, EE, ES, FR** (за настойника), **HU, LV, NO** и **PL** е необходимо или се предоставя целево обучение, за да се гарантира, че настойникът/представителят може да изпълнява своите функции.

В **BE, DK, ES, FI, FR** (за представителя), **HU, IT, NO, PL, SE** и **SI** настойникът/представителят може да бъде частно лице със определени квалификации и обучение. В **HU** настойникът/представителят може също да бъде и придружаващият възрастен, който има установена връзка с детето, както и професионален настойник. Определянето на частно лице за настойник/представител на детето може да бъде предмет на времеви ограничения, т.е. във **FR** това лице, наречено „трето лице, на което може да се има доверие“ (*un tiers digne de confiance*), се определя за няколко месеца, след което трябва да подаде молба да бъде определено за законен настойник или „*tuteur*“.

Някои държави от ЕС+ приемат и други лица за настойник/представител на детето. В **EL**, както и в **DE** е предвидено, че всяко лице може да бъде определено за настойник/представител, при условие че има одобрението на съдебния орган. В **EL** по-специално за настойник/представител могат да бъдат определяни роднини или персонал на НПО. Роднините или близките лица могат да бъдат определяни за настойник/представител също и в **LV** и **SK**. В **BE** за настойник/представител на детето могат да бъдат определяни специалисти, доброволци, частни лица, както и служители на НПО в социалния и юридическия сектор. Във **FR** служителите на НПО могат да бъдат определяни само за представител на детето, докато роднините могат да бъдат определяни само за настойник.

Примери от практиката: определяне на настойник/представител

В **BE** Службата по настойничество взема под внимание колко непълнолетни лица вече са определени на настойника. Той трябва да има адекватен профил и компетентности, за да работи с непридружени деца, за да бъде ефективен и да може да създава отношения на доверие.

Във **FI** социалният работник се среща с детето и кандидата за настойник и оценява дали той е правилният човек. В тази връзка се взема предвид и мнението на детето.

В **SK** настойникът/представителят е лицето, определено от родителите, ако това не е в конфликт с висшите интереси на детето. При липсата на такова лице функциите се поемат от съответното подразделение на Социалната служба в случай на придружени деца или Службата за правна закрила на децата и социално попечителство в случай на непридружени деца.

Настойничество от трети държави

Според отговорите на държавите от ЕС+ назначеният от трета държава настойник/представител се признава в **AT, EL, ES, FR**, и **HU**, ако той е определен в съответствие с тяхната национална правна рамка. В **BE, EE, IT** и **LT** лицето трябва да предоставя документация, за да докаже, че е определен в третата държава. В **SE** главният настойник трябва да вземе решение дали следва също да се определи настойник.

¹¹ Включително доброволци.

Настойничество/представителство, определено в трета държава, не се признава в **BG, DK, FI, IE, NL, SI** и **SK**.

В **DE, CH, LV** и **PL** не съществува практика относно настойничество от трети държави. В **CY** и **NO** не е приложимо признаването на настойник/представител, определен от трета държава. От **RO** не са предоставили информация по този въпрос.

Среща с детето

В 15 държави от ЕС+ (**AT, BE, CH, CY, DE, ES, FR, IE, LT, LV, NL, RO, SE, SI** и **SK**) настойникът/представителят е задължен редовно да се среща с детето. В **LT** настойникът и детето комуникират ежедневно, докато в **DE** и **NL** трябва да се състои среща поне веднъж месечно.

В **PL** и **NO**, дори и ако настойникът/представителят не е задължен да се среща редовно с детето, при всички случаи той трябва да присъства на интервюто.

В пет държави от ЕС+ (**BG, EE, EL, FI** и **HU**) не е задължително да се осъществява среща с детето, освен ако не е необходимо. Например в **BG** тази среща се осъществява в определените в правото случаи, а в **EL** това зависи от решението, взето от прокурора. В **HU** срещата се осъществява, ако е във висшите интереси на детето.

В **DK** и **IT** срещата не е задължителна, но в **DK** тя се препоръчва от Датския червен кръст (два пъти месечно), а в **IT** тя се препоръчва от насоките на Независимия орган за деца и подрастващи.

Механизми за наблюдение

Тези механизми се състоят от редовни оценки, както и от приемането на определени мерки за гарантиране на ефективното изпълнение на задължения от определения настойник/представител.

В 20 от отговорилите държави от ЕС+ (**AT, BE, CH, CY, DE, EE, EL, ES, FI, HU, IE, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI** и **SK**) съществуват механизми за наблюдение, за да се гарантира, че настойникът/представителят изпълнява задълженията си в съответствие с принципа на висшите интереси на детето. В повечето случаи органът за наблюдение ще бъде определящият орган или органът за закрила на детето, докато в **DE, EE, EL** и **SK** наблюдението на задълженията попада в мандата на съдебния орган.

Във **FR** няма систематичен механизъм, но съдията, който разглежда дела, свързани с непълнолетни лица, може да изисква доклади и да разглежда жалби относно настойника, внесени от непълнолетно лице. В края на всяка мисия представителят трябва да изготвя доклад, а на всеки четири години има възможност той да бъде освободен от съдията.

Механизъм за наблюдение не е предвиден в правото на **BG, IT** и **NO**.

Примери от практиката: механизми за наблюдение за настойници

В **BE** настойникът трябва редовно да изготвя доклади до Службата по правосъдие и до Службата за настойничеството относно личното състояние на непълнолетното лице. Първият доклад трябва да бъде подаден в рамките на първите 15 дни след определяне, междинни доклади се изискват на всеки 6 месеца, а окончателен доклад трябва да бъде подаден 15 дни след края на настойничеството. Срещу настойника/представителя могат да бъдат вземани мерки, от информативни срещи до предупреждения и оттегляне на сертификата като крайна мярка, в случай че той не спазва задълженията си на настойник/представител.

В **CY** ръководителят на Службата в областта на убежището провежда редовни оценки, включително на наличието на необходимите средства за представляване на непридруженото дете. Според тези оценки се приемат подходящи мерки за ефективното представляване на детето.

В **IE** на всеки 4-6 седмици се извършва клиничен надзор.

В **DK** се предоставя обучение от Датския червен кръст, за да се гарантира, че настойникът/представителят изпълнява задълженията си в съответствие с принципа на ВИД.

В **LT** надзорът над изпълнението от настойника/представителя на неговите задължения включва посещения на детето и прегледи на приемните грижи за детето. По време на посещенията и прегледа се изслушват мненията на детето и на настойника.

Неадекватното изпълнение на задълженията от страна на настойника/представителя може да доведе до отмяна на неговото назначение (**AT**), оттегляне на неговия сертификат (**BE**) или длъжност (**SI**).

Условия за определяне на настойник/представител

Почти всички отговорили държави от ЕС+ определят представител, дори и ако непридруженото дете достигне 18 годишна възраст, преди да бъде взето решение на първа инстанция. Изключения от това има в **RO** (само ако детето достигне 18 годишна възраст в срок от 15 дни след внасяне на молбата), и в **DK** (в случай на съмнения, докато от Датската имиграционна служба (DIS)¹² не установят, че лицето е дете чрез определяне на възрастта).

Пример от практиката: определяне на настойник, когато детето навърши 18 години, преди да е взето окончателно решение

В **ES** в специфични обстоятелства защитата на непридружени деца може да бъде удължена и след навършване на 18 години, за да се защити лицето от риска от уязвимост.

В **IE** настойникът придружава младото лице до последния етап от определянето, независимо дали детето е на 17 години, 11 месеца и 29 дни по време на внасянето на молбата за международна закрила.

Непридружени деца с придружаващи пълнолетни лица (които не носят отговорност за тях)

Отделени от семействата си деца

В повечето от отговорилите държави от ЕС+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE¹³, DK, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, NL, PL, RO, SE, SI, SK**) не съществува правно или оперативно определение за термина „отделени от семействата си деца“¹⁴. В **EL** обаче е разработено оперативно определение за отделени от семействата си деца, докато в **IE** и **NO¹⁵** е дадено правно определение за това.

От **LV** не са дали конкретно определение за отделени от семействата си деца.

Отделените от семействата си деца може да се считат за придружени или непридружени в зависимост от различни обстоятелства. Според националната практика отделеното от семейството си дете се счита за придружено, ако:

- е придружено от пълнолетен член на семейството, законен представител (**DK**, и **SI**);
- съответният орган потвърди семейната връзка или избере подходящ настойник (**IE** и **LV**).

¹² Датската имиграционна служба.

¹³ В **DE** отделено от семейството си дете е също и непридружено дете. Определението за непридружено непълнолетно лице/дете е приложимо към отделено от семейството си дете.

¹⁴ „Отделени от семействата си деца“ са деца, които са били отделени от двамата си родители или от лицето, което по закон или обичай основно е полагало грижи за него, но не непременно от други роднини.“ Комитет по КПД, Общ коментар № 6 (2005 г.), Третиране на непридружени и разделени от семействата си деца извън тяхната държава на произход, 1 септември 2005 г., стр. 6.

¹⁵ По-специално в **NO** се признават децата, които може да бъдат придружени от друг член на семейството/придружаващо пълнолетно лице, като специфична категория с конкретните процедури и договорености, приложима към непридружени деца.

В 19 държави от ЕС+ (**BE, BG, CH¹⁶, CY, DE, EE, EL, ES, IE¹⁷, FI, FR¹⁸, HU, LT, LV¹⁹, NL, PL²⁰, RO, SE** и **SK**) отделените от семействата си деца се считат за непридружени деца, докато в **IT** те може да се третират като придружени или непридружени в зависимост от обстоятелствата при всеки отделен случай.

В **AT²¹** такова разграничение не е приложимо.

Пример от практиката:

В **LV**, когато непридружено непълнолетно лице подаде молба за убежище, Съдът по въпросите на сираците незабавно взема решение за определяне на настойник на непридруженото непълнолетно лице. Съдът по въпросите на сираците и определящите органи предприемат мерки за намиране на членовете на семейството на непридруженото непълнолетно лице и за да определят възможностите за връщането на това лице на семейството му.

Ако най-близките роднини са подходящи да поемат ролята на настойници на детето, съдът потвърждава тази роля. Ако сред близките роднини на непълнолетното лице не бъде намерен подходящ човек (подходящите нямат възможност да поемат настойничеството или са освободени от него по законни причини) или ако непълнолетното лице няма близки роднини, Съдът по въпросите на сираците определя други лица за настойници. Съдът действа по собствена преценка, след като бъде информиран, че има такива сираци.

В **ES** отделените отделени от семействата си деца, за които се счита, че са в рисково положение, преминават специфична оценка и надзор за целите на предоставянето на помощ и посрещането на техните потребности за прием и настаняване.

В **NL** децата се считат за непридружени, когато не са придружени от родители или законни настойници. Придружените от членове на семейството или роднини деца също се считат за непридружени и се определя настойник.

Сключили брак деца

Повечето от отговорилите държави от ЕС+ (**AT, BE, CH, CY, DE, EL, FI, IE²², LT, NL, NO, PL, SE** и **SK**) категоризират сключилите брак деца като непридружени деца. В седем от **държавите от ЕС+ (DK, EE, ES, FR, HU, IT и SI)** обаче сключилите брак деца може да бъдат считани за придружени в зависимост от възрастта, националното право или извършената индивидуална оценка. В две държави от ЕС+ (**BG²³** и **LV**) сключилите брак деца се считат за пълнолетни лица.

В **CH, CY, DE, EL** и **DK** се назначава настойник/представител, който да подпомага детето, както и в **BE**, където се определя пробен настойник в случай на брак, сключен по правилата на определени обичаи.

От **RO** не са посочили по какъв начин се третират сключилите брак деца според националните политики и практики.

¹⁶ Докато притежаваното от придружаващото пълнолетно лице или роднини право на упражняване на родителски права е несигурно.

¹⁷ Докато семейната връзка не се потвърди от TUSLA, Държавната агенция за детето и семейството.

¹⁸ Ако няма пълнолетно лице, което да се счита за отговорно за детето. В такъв случай представител ще бъде определен от съдия.

¹⁹ В **LV**, докато бъде избран подходящ настойник от Съда по въпросите на сираците.

²⁰ В **PL** отделените от семействата си деца трябва да бъдат настанени при свои роднини, ако те имат документите, които доказват, че са семейство.

²¹ Правната рамка не съдържа определение за придружено или непридружено дете. В този контекст правото съдържа термина „непълнолетни лица, чиито интереси не могат да бъдат упражнявани от законния им представител“.

²² Ако и двете деца не са навършили 18 години.

²³ Ако са навършили 16 години.

Признаване на детския брак

Възрастта на съпрузите или законността/съответствието с националното право²⁴ са фактори, които повечето от държавите от ЕС+ вземат под внимание за признаване на брака. Следователно това ще окаже въздействие в конкретната държава, с изключение на **шест държави от ЕС+ (CH²⁵, DE, DK, LT, NL и SK)**, които са заявили, че бракът не се признава, когато един от съпрузите е дете.

Примери от практиката:

В **DE** през юли 2017 г. влиза в сила ново законодателство относно брака между деца. В **DE** възрастта за изразяване на съгласие е определена на 18 години за всяко лице (гражданин или чужденец), което живее на националната територия. Следователно бракът се счита за невалиден, ако един от съпрузите не е навършил 16 години в момента на сключване на брака. Когато съпрузите нямат навършени 18 години, решението се взема от съда.

Според Сравнителен анализ на **FRA** на изискванията за минимална възраст относно правата на детето в ЕС единствено в **DE, DK, NL и SE** (както и в **PL**, но само що се отнася до мъжете, момичетата могат да се омъжват на 16 годишна възраст), не съществува възможност за сключване на брак преди навършване на 18 години, както е препоръчано от Комитета по КПД. В **ES** отделените от семействата си деца, за които се счита, че са в рисково положение, преминават специална оценка и надзор за целите на предоставянето на помощ и удовлетворяването на техните потребности за приемане.

В **NL** децата се считат за непридружени, когато не са придружени от родители или законни настойници. Придружените от членове на семейството или роднини деца също се считат за непридружени и се определя настойник.

Оценка на положението на сключилите брак деца

Повечето от отговорилите (**BE, BG, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE²⁶, IT, NL** (за приемане), **NO, PL²⁷, SE²⁸** и **SK**) извършват оценка на потенциалното рисково положение на сключилото брак дете. По-конкретно ВИД се оценяват специално в четири държави от ЕС+ (**DK, EL, FR и NL**). Уязвимостта на детето (**BE**) и рискът да стане жертва на трафик на хора (ТХ), контрабанда, експлоатация или сексуална злоупотреба са факторите, които държавите от ЕС+ вземат под внимание при извършване на оценката.

В някои държави от ЕС+ (**DK, FI, IT** (психосоциални интервюта), **NO, SE**) се провежда интервю за оценка на риска, а в **DK** и **HU** се анализират отношенията между съпрузите. В **SE** интервюто се провежда без съпруга/съпругата, ако детето няма навършени 15 години.

От **RO** не са посочили по какъв начин се извършва оценката на положението на сключилите брак деца.

²⁴ Ползена информация относно минимална възраст за сключване на брак и изискванията според националните закони в ЕС е достъпна във *FRA Mapping minimum age requirements concerning the rights of the child in the EU (Сравнителен анализ на изискванията за минимална възраст относно правата на детето в ЕС)* на <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements/marriage-age>

²⁵ Кантоналните служби на регистъра за гражданско състояние изпълняват процедурата по признаване на бракове. Обикновено такъв тип брак не се признава.

²⁶ Службата за международна закрила се обръща за становище към Агенцията за детето и семейството — TUSLA — за оценка на риска във всички случаи, в които става въпрос за непълнолетно лице. Всички такива случаи се насочват.

²⁷ Специално внимание се обръща на оценката на риска от сексуална злоупотреба.

²⁸ Шведската агенция по миграцията изготвя доклад до социалните служби и полицията, ако детето няма навършени 15 години. В такива случаи е важно детето да бъде интервюирано без придружаващия съпруг/съпруга.

Примери от практиката: оценка на случаи на детски брак

В **BE** се обръща специално внимание на браковете, сключени по правилата на определени обичаи, тъй като тее могат да бъдат свързани с изключителна уязвимост за децата. Определя се настойник, който да се справи със ситуацията и да подпомогне детето до приемането на допълнителни мерки за гарантиране на безопасността на му, т.е. подходящо настаняване отделно от съпруга/съпругата.

В **CY** сключилите брак деца поначало се считат за непридружени деца, а социалните служби извършват допълнителна оценка на всеки случай.

В **DK** съпрузите първоначално се настаняват в отделени приемни центрове (детето се настанява в приемен център за деца) и Датската имиграционна служба извършва внимателна оценка. Оценката включва самостоятелни интервюта на непълнолетното лице и на съпруга/съпругата, както и оценка на други фактори, т.е. дали двойката е имала продължително съжителство, дали имат деца, както и показатели за принудителен брак. При всички случаи, ако детето се счита за придружавано от съпруга/съпругата, винаги се определя личен представител.

В **ES** мерките, които ще бъдат приети, варират в зависимост от възрастта на съпрузите:

Ако и двамата съпрузи нямат навършени 16 години, се настаняват заедно за целите на приемането, но се третират като непридружени деца.

Ако един от съпрузите няма навършени 16 години (обикновено това е момичето), тя се третира като непридружено дете в рисково положение и се разглеждат специфични мерки за приемане. Приемат се мерки за гарантиране на безопасността и защитата на детето, като срещи със съпруга/съпругата под надзор, както и наблюдение на влизането и излизането от мястото за настаняване.

Ако някой от съпрузите е между 16 и 18 годишна възраст, оценката на положението се разглежда индивидуално. В зависимост от оценката съпругът/съпругата може да се третира като отговорно пълнолетно лице и няма да е необходимо да се приемат специфични мерки.

Придружаващо пълнолетно лице и съпруг/съпруга на детето

➤ Терминологична бележка

„Придружаващо пълнолетно лице“ може да се определи като пълнолетното лице, което изглежда придружава детето пред органите, но което не е пълнолетното лице, отговорно за детето

В повечето национални системи на отговорилите държави от EC+ (**AT, BE, CY, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI** и **SK**) няма оперативно определение. Останалите пет държави от EC+ (**BG, CH, DK, EL** и **IE**) са включили в своите национални правни системи фигурата на „придружаващо пълнолетно лице“ съгласно определението по-горе. Четири от тези държави от EC+ (**BG, CH, EL** и **IE**) признават придружаващото пълнолетно лице за представителя/настойника на детето.

Отговорите показват, че в седем от държавите от EC +, които признават тази фигура, не е необходимо пълнолетното лице да има семейни връзки с детето (**BE, EL, FR, IE, NL, SE** и **SK**). В осем други държави от EC+ (**BG, DK, EE, FI, NO, PL, RO** и **SI**) наличието на семейни връзки е необходимо, за да може дадено лице да се счита за придружаващо пълнолетно лице на детето. В **DK** е предвидено изключение, в случай че детето е загубило родителите си, а лицето е имало основна грижа за детето още от раждането му.

В **CH** и **ES** обикновено не са необходими семейни връзки, за да бъде считано дадено лице за придружаващо пълнолетно лице, докато в други държави (**AT, CY, DE, HU, IT, LT** и **LV**) семейните връзки не са приложими.

Пример от практиката: придружаващи пълнолетни лица

В **SI**, когато непълнолетно лице е придружавано от лице, което не е роднина, непълнолетното лице най-вероятно ще се счита за непридружено и ще му бъде определен законен представител. Това е важно и от гледната точка на вероятността от трафик.

В **NL** децата се считат за непридружени, когато не са придружени от родители или законни настойници. Придружените от членове на семейството или роднини деца също се считат за непридружени и се определя настойник.

Придружаващото пълнолетно лице може да изпълнява роля в процедурата за предоставяне на убежище в 14 държави от ЕС (**BG, CH, DE, DK, EE, EL, ES, FR, IE, NO, LV, PL, SE** и **SK**), и по-специално:

- като законен представител в седем държави от ЕС+ (**G, CH, EL, FR** — само ако му е присъдена родителска отговорност от съдия, **IE, LV** — ако е определен от Съда по въпросите на сираците и **SK** — ако е назначен от съда);
- с роля на ангажиран участник в етап от процеса на предоставяне на убежище в три държави от ЕС+ (**EL, ES** и **IE**);
- предоставяне на информация в четири държави от ЕС+ (**DE, DK, NO** и **SE**);
- гарантиране на ВИД в **EE** и **EL**;
- присъствие/участие в интервюто с детето (**DK** и **PL**²⁹).

В някои държави (**BE, FI, HU, NL** и **SI**) придружаващите пълнолетни лица не изпълняват роля в процедурата за предоставяне на убежище и тя не е приложима в **AT, CY, IT, LT** и **RO**.

Придружаващото пълнолетно лице и пълнолетният съпруг/съпруга не се определят за настойници/представители на детето във **FI, FR**³⁰, **LT, NO, SE** и **SI**. В **BE** съдът решава дали придружаващото пълнолетно лице може да бъде определено като настойник на детето, след като приключат процедурите за получаване на разрешение за престой в страната. По време на процедурата за предоставяне на убежище обаче придружаващо пълнолетно лице не може да бъде определено за настойник на детето.

В останалите отговорили държави от ЕС+ възможността както придружаващото пълнолетно лице, така и пълнолетният съпруг/съпруга да бъде определен за настойник/представител на детето се разглежда при различни обстоятелства:

- Когато се определя от съда и когато това е в съгласие с ВИД в **AT**. В **DE** всеки съд определя изискванията за определянето на настойник/представител. В **EL** те могат да бъдат определяни от прокурор.
- Във **FR** те могат да бъдат определяни само за настойник, но не и за представител. В **IE** те се определят за настойник/представител, освен ако държавата няма безпокойства относно безопасността на детето. Що се отнася до придружаващото пълнолетно лице, то се определя, ако детето е под негови грижи и при вземане под внимание на желанието на детето и на ВИД.
- В **NL**, ако бъде изискано от Nidos, а в **SK** ще бъде извършена оценка, за да се установи дали придружаващото пълнолетно лице или пълнолетният съпруг/съпруга има нужната морална и физическа зрялост, за да изпълнява задълженията на настойник.
- В **BG** и **EE** може да бъде определен пълнолетният съпруг/съпруга, ако бракът е сключен съгласно закона.
- От **ES, HU, CY** и **LV** не са посочили специфични приложими изисквания.

²⁹ По желание на детето.

³⁰ Не като представител, което означава, че придружаващото пълнолетно лице може да бъде определено за настойник.

В **CH**, **DK**, **IT** и **PL** придружаващото пълнолетно лице може да бъде определено за настойник/представител, но пълнолетният съпруг/съпруга не може да бъде определян за настойник/представител на детето. В **CH** придружаващото пълнолетно лице се определя за настойник/представител, ако е упражнявало тези функции в държавата на произход, докато в **PL** такава възможност се обмисля само ако има трудности при намирането на различен настойник за детето.

В **RO** тази практика не е приложима.

За да се гарантира защитата на детето, в **DK** се определя представител, ако непълнолетното лице се счита за уязвимо или придружавано от съпруг/съпруга. Във **FR** се определя представител, ако има риск от конфликт на интереси, **LV**, ако детето няма близки роднини, а в **SI**, ако детето е с придружаващото пълнолетно лице или ако няма навършени 15 години и има сключен брак.

Раздел 2. Висшите интереси на детето в процедурите за предоставяне на убежище

Задължението да се гарантират висшите интереси на детето като първостепенно съображение във всички решения, които засягат детето, произхожда от член 3 на Конвенцията на ООН за правата на детето (КПД)³¹, член 24 от Хартата на ЕС за основните права и е подчертано в *правото* на ЕС в областта на убежището. Прилагането на принципа обаче създава множество предизвикателства за органите и други заинтересовани страни. За да се определят тези предизвикателства и потенциалните пропуски, както и добрите практики, които биха могли да бъдат заимствани, EASO разгледа тази тема в проведената консултация и стигна до следните ключови констатации:

Процес за оценяване на ВИД в процедурите за предоставяне на убежище

В тази връзка 11 отговорили държави (**BE, BG, CH, CY, DK, EE³², IE, ES, FR, LV и SE**) са въвели официален процес за оценяване на ВИД по отношение процедурата за предоставяне на убежище.

На ВИД се отдава първостепенно значение по време на процедурата за предоставяне на убежище в **AT, DE, EL, PL, FI, IT, NO и SK**, въпреки че тези държави са потвърдили, че нямат въведена официална процедура за оценка на ВИД.

По подобен начин във **FI, HU³³, LT, NL, PL, RO и SI** няма официална процедура за оценка на ВИД, но са въведени някои предпазни мерки. В **NL**, ако възникне необходимост от оценяване на ВИД, участват Nidos и Съветът за закрила на детето. В **PL** ВИД се оценяват в рамките на оценката на необходимостта от международна закрила. В **SI** ВИД се считат за първостепенно съображение по време на всички етапи от процедурата за предоставяне на убежище и от страна на всички участващи органи и служители.

Кога се извършва оценката на ВИД

Според практиката оценката на ВИД може да се извърши в различни моменти, в някои случаи преди започване на процедурата за предоставяне на убежище (**IE и SK³⁴**), или на конкретен етап от процедурата, например детето е подало молба за международна закрила, както в **BG**, и **EL** (когато прокурорът е надлежно информиран³⁵). В **PL** оценката се извършва, когато се взема решение относно предоставянето на международна закрила.

³¹ Член 3, параграф 1: „Висшите интереси на детето са първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата, независимо дали са предприети от обществени или частни институции за социално подпомагане, от съдилищата, административните или законодателните органи; 3.2 Държавите — страни по конвенцията се задължават да гарантират на детето такава закрила и грижи, каквито са необходими за неговото благосъстояние, като се вземат предвид правата и задълженията на неговите родители, законни настойници или на другите лица, отговорни по закон за него, и за тази цел те предприемат всички необходими законодателни и административни мерки; 3.3 Държавите — страни по конвенцията, осигуряват институциите, службите и услугите, отнасящи се до закрилата или грижите за децата, да отговарят на стандартите, установени от компетентните власти, особено в областта на безопасността и здравеопазването и по отношение на числеността и пригодността на техния персонал и компетентния надзор над него.“ Общо събрание на ООН, *Конвенция за правата на детето*, 20 ноември 1989 г., Обединени нации, Сборник договори, т. 1577, стр. 2.

³² Гарантиран от настойника.

³³ Със следващото изменение на унгарския закон за международната закрила ще бъдат разширени разпоредбите, които гарантират прилагането на принципа на ВИД.

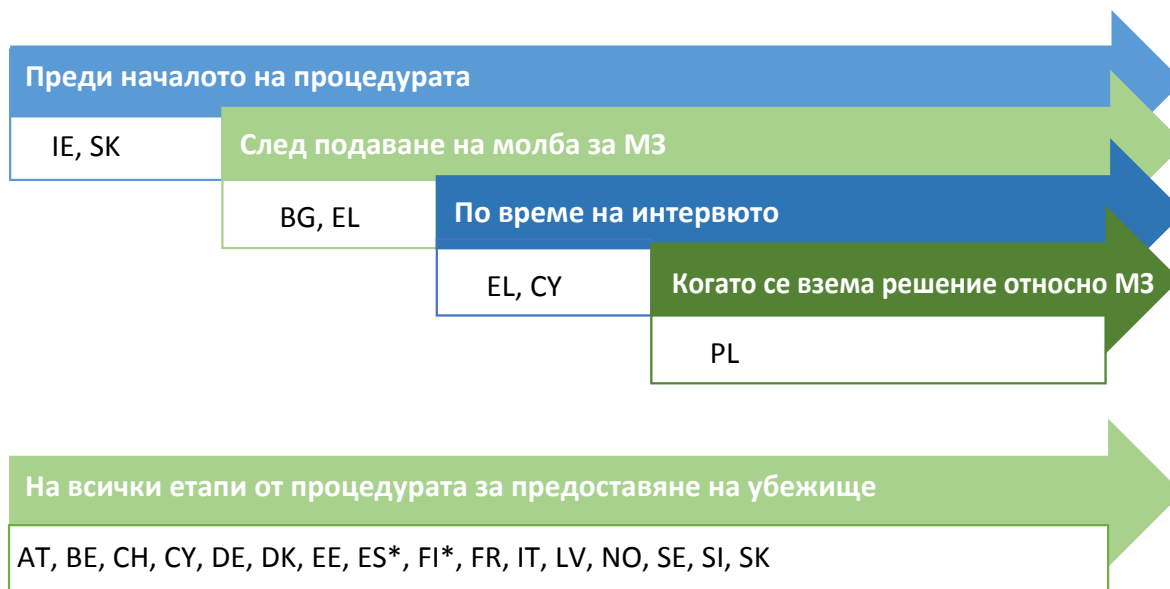
³⁴ Тя започва в момента, в който бъде намерено детето.

³⁵ В противен случай се извършва по време на интервюто.

Повечето респонденти обаче заявиха, че оценката може да се извършва на всички етапи от процедурата за предоставяне на убежище. Такъв е случаят в 16 държави от ЕС+ (**AT, BE, CH, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR³⁶, IT, LV, NO, SE, SI** и **SK**). По-специално в **ES** и **FI** оценката на ВИД се извършва и в центровете за приемане.

В някои от държавите (**HU, LT, NL** и **RO**), в които няма официален процес за оценка на ВИД, този въпрос не е приложим.

Фигура 2: Времева рамка на ВИД (*включително на етапа на приемане)

Пример от практиката: оценка на висшите интереси

В **CY** при подаване на молбата за международна закрила на заявителя се предоставя отделен формуляр за идентифицирането на уязвими лица. Оценяването на ВИД се извършва от социалните служби на текуща основа, докато детето навърши 18 години.

В **LV** ВИД се оценяват в хода на цялата процедура за предоставяне на убежище чрез наблюдение и устна комуникация с детето, с което се осъществява контакт по различни поводи.

В **NO** при оценяването на ВИД от норвежката имиграционна служба се изисква детето да има възможност да изрази становището си по всеки въпрос, който се отнася до него.

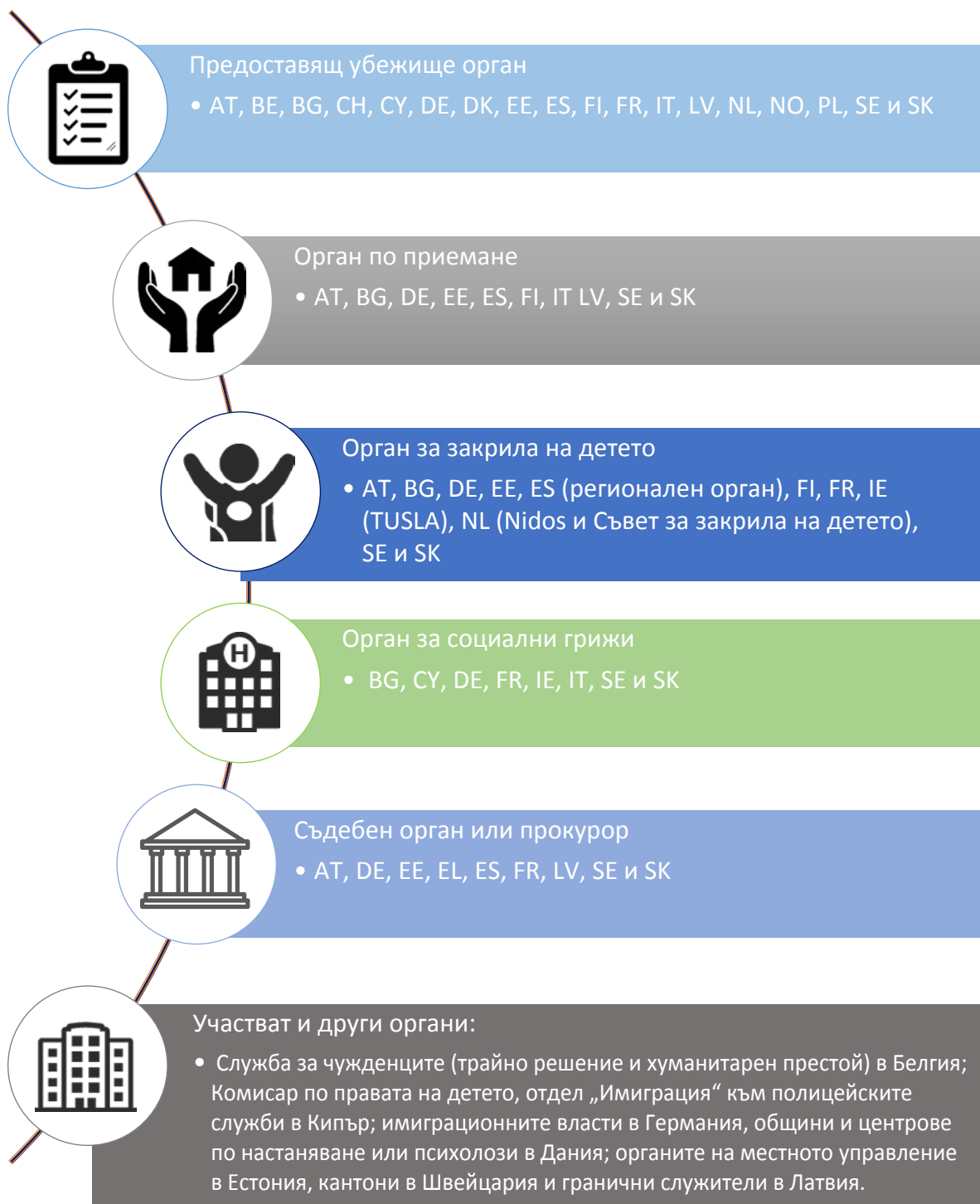
Участници в оценката на ВИД

В 15 от отговорилите държави от ЕС+ (**AT, BG, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR, IE, IT, LV, NL, SE** и **SK**) отговорността за оценката на ВИД се споделя от различни органи (органи в областта на международната закрила, органи по приемането, органи за закрила на детето, агенции за социално подпомагане, съдебната власт, настойникът или представителят на детето, наред с други участници). В **EL** прокурорът извършва оценката на ВИД, докато други органи също носят отговорност в зависимост от етапа на процедурата. В **SK** всички органи, които работят с непълнолетното лице, са задължени да оценяват ВИД.

В **HU, LT, RO** и **SI** това не е приложимо. Според данните следните органи имат основна отговорност за оценката на ВИД в съответните държави от ЕС+:

³⁶ Във **FR** оценката на ВИД започва веднага след като се установи, че става въпрос за непридружено непълнолетно лице, като оценката не зависи от наличието на процедура за предоставяне на убежище или нейните етапи. ВИД се оценяват едновременно с оценяването на възрастта, както и на по-късен етап от решаващия орган.

Фигура 3: Участници в процеса на оценяване на висшите интереси на детето

В процеса на оценяване на ВИД могат да участват и други участници, като предоставят информация по специфични въпроси, свързани с ВИД. Такъв е случаят по отношение на:

- Настойник/представител: **AT, BE, DE, DK, EE, IE, NO, SE, SK**³⁷;
- НПО в **BG, CY** и **LV**;
- Здравен или училищен персонал: **DK, FI, IT** и **NO**.

Оценка на ВИД в случай на придружаващо пълнолетно лице като настойник/представител

В 11 от отговорилите държави от ЕС+ (**AT, DE, DK, EE, EL, ES, FR, IT, LV, PL** и **SK**) се извършва оценка на висшите интереси преди определяне на придружаващо пълнолетно лице за настойник на детето. По-специално оценката и определянето се извършва от Съда в **AT, FR, IT, LV** и **SK**³⁸. В **EL** прокурорът е този, който определя полагащото грижи лице и/или представителя на непълнолетното лице, като взема под внимание оценката, извършена от други органи.

В **BE** и **NO** не се извършва оценка на висшия интерес преди определяне на придружаващо пълнолетно лице.

Пример от практиката: оценка на висшите интереси

В **IE** се счита, че е във висш интерес на всяко непридружено непълнолетно лице в държавата незабавно да му бъде определен социален работник (който действа на мястото на родител като настойник на детето).

BG, CY, FI, IE, LT, RO, SE и **SI** посочват, че тази практика не е приложима в техните системи. В отговорите на **CH, HU** и **NL** не беше предоставена допълнителна информация по този въпрос.

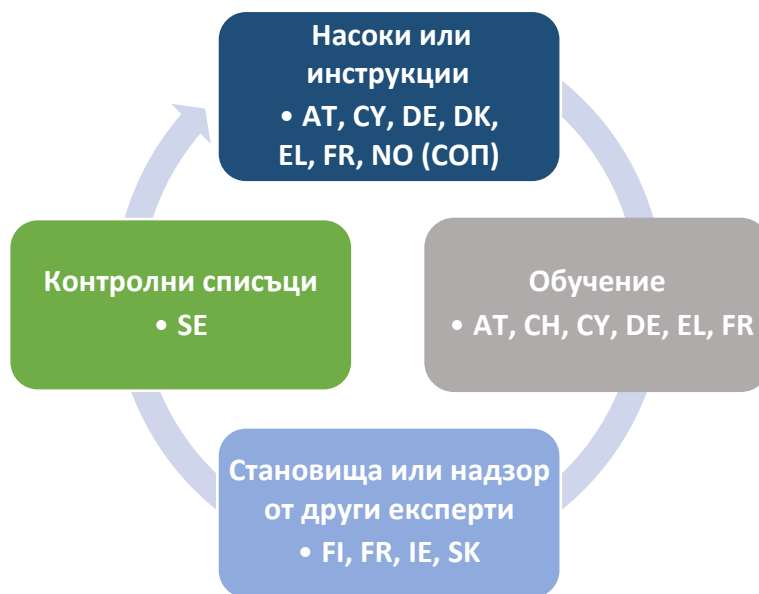
Инструменти и механизми за качество

Дванадесет държави от ЕС+ използват инструменти в подкрепа на отговорния служител за оценка на висшите интереси на детето, докато в пет държави (**BE, IT, LT, LV, PL**) не се използват никакви инструменти. Използваните от държавите от ЕС+ инструменти са следните:

³⁷ В **SK** на детето се предоставя възможност също да предостави информация.

³⁸ Съдът по въпросите на сираците взема решение съгласно становището на Службата по въпросите на гражданството и миграцията.

Фигура 4: Инструментите в подкрепа на служителя, отговорен за оценка на висшите интереси на детето

Седемте държави от ЕС+ (**AT, CY, DE, DK, EL, FR и NO**), в които се използват ръководства или насоки, посочиха, че в подкрепа на отговорните служители за оценка на ВИД се използват насоките на ВКБООН, както и практическите ръководства и инструментите на EASO³⁹.

В **AT, CH, CY, DE, EL и FR** на служителите, отговорни за оценката на ВИД, се предоставя обучение. В **SE** има контролен лист за оценката на ВИД, в който са описани всички етапи от процедурата за предоставяне на убежище.

Във **FI, FR, IE и SK** се изисква мнението на други експерти относно ВИД при извършване на оценка от отговорния служител. По-специално в **IE** по време на процеса по клинична оценка на службите за закрила на детето при необходимост се извършва оценка на ВИД и се отправят препоръки от TUSLA до органите в областта на международната закрила.

Пример от практиката:

SMA (Шведска агенция по миграция) разработва своята политика за децата, както и различни документи с насоки, за да засили правата на децата в съответствие с КПД. Ще бъдат разработени и няколко обучения по ВИД, които ще бъдат изпълнени в цялата агенция през второто полугодие на 2018 г.

От 2013 г. в **OFPRO**, френският определящ орган, е създадена група от специализирани експерти по специалните процедурни нужди на децата, отговаряща за разработване на вътрешните насоки за оценка на молбите на непридружени деца, обучение на служители, натоварени с обработката на случаи, и предоставяне на подкрепа с оценката на отделни случаи.

Някои държави (**BG, EE, ES, HU, NL, RO и SI**) не са посочили специфична информация в това отношение.

³⁹ Вж. инструмента на EASO за установяване на самоличността на лица със специални нужди, достъпен онлайн на <https://ipsn.easo.europa.eu/bg>; EASO, *Практическо ръководство относно издирването на семейства*, март 2016 г.; ВКБООН, *Safe & Sound Report (доклад „В пълна безопасност“)*, 2014 г.; EASO, *Модул за обучение относно интервюирането на уязвими лица*; ВКБООН, *Насоки за определяне на висшите интереси на детето*, май 2008 г.; ВКБООН, *Насоки относно международна закрила № 8: молби за убежище за деца по силата на член 1А, параграф 2 и член 1Е от Женевската конвенция от 1951 г. или Протокола за статута на бежанците от 1967 г.*, (2009 г.).

Раздел 3. Процедури за предоставяне на убежище на деца

В този раздел са описани гаранциите и специалните условия, предоставяни на децата в процедурите за убежище; обръща се специално внимание на разликите между придружените и не придружените деца, и на това по какъв начин присъствието на свързани участници (настоятник/представител, придружаващи пълнолетни лица и др.) може да засегне прилагането на тези гаранции и условия.

Механизъм за установяване на специални процедурни нужди на децата

В 10 от отговорилите държави от ЕС+ (**CY, DK, EL, ES, LT, NL, NO, RO, SE** и **SI**) съществува механизъм за установяване на специални процедурни нужди на децата, докато в четири държави от ЕС+ (**AT, LV, PL** и **SK**) такъв механизъм няма.

По-специално в **NL** има процедура за жертвите на трафика на хора и мултидисциплинарен анализ на риска. В **SE** всеки случай се обработва чрез специална процедура във връзка със специфичните за децата обстоятелства, които може да бъдат основание за предоставяне на убежище.

В **BG, DE, ES, FI, HU, IE** и **IT** няма официален механизъм, но има някои гаранции за установяването на специалните процедурни нужди на децата. В **BG** например по време на процедурата са на разположение социални експерти, психолози, правни консултанти и други специалисти, които осигуряват необходимата подкрепа. Във **FI** настоятникът оценява процедурните нужди на детето и уведомява бюрата за предоставяне на убежище за всякакви специални нужди.

В **CH** в това отношение се спазва КПД.

EL и **EE** следват съответните инструменти на EASO и насоки на ВКБООН.

Две държави (**BE** и **FR**) не са посочили нищо.

Пример от практиката: Механизъм за установяване на специални процедурни нужди на децата:

В **SI** всички деца се считат за уязвими лица със специални нужди и като такива им се предоставят специални грижи и третиране. Естеството на техните нужди се оценява индивидуално и постоянно по време на процедурата за предоставяне на убежище.

Процесуални гаранции за децата

Приоритизиране на разглеждането на молби за международна закрила

Когато търсецът за убежище е дете, независимо дали е придружено или е не придружено, проверката на молби за международна закрила се приоритизира в **BE** (ако е възможно), **EE, EL, FI, IE, IT, NO, PL, RO, SE, SI** и **SK** (ако е в съответствие с ВИД).

Когато детето е не придружено, в **CY** (освен в случаи на събиране на семейството на детето с член на семейството в друга ДЧ), **DE, DK** (ако детето е придружено от пълнолетни лица, които не са неговите родители, или е не придружено), **ES, FR** (ако е необходимо, в зависимост от основанията на детето или родителите), **HU** и **LT** случаят се приоритизира.

В **NI**, ако е необходимо, интервютата може да се приоритизират, докато в **AT** и **LV** разглеждането на молбата за предоставяне на убежище не се приоритизира.

В **IT**, ако кандидатът е дете, Областното полицейско управление незабавно уведомява за това териториалните комисии при регистриране на молбата за предоставяне на убежище, за да се пристъпи към приоритизиране и определяне на специализиран интервюиращ.

CN не е обвързана от ДПУ и не я прилага.

Гранични и ускорени процедури

В някои от отговорилите държави (**AT, EE, EL, ES⁴⁰, HU⁴¹, IT, LT⁴², NO, RO, SE и SK**) се прилагат гранични и ускорени процедури, в случай че кандидатът е придружено дете.

Когато детето е непридружено, тези процедури обикновено не се прилагат във **FI**.

В осем държави от ЕС+ (**CY, DE⁴³, DK, FR⁴⁴, HU⁴⁵, LV, PL и SI**) граничните и/или ускорените процедури са приложими и към непридружени, включително и отделени от семействата си деца. В някои от отговорилите държави (**HU, LV и SI**) процедурите се прилагат, когато са налице установените основания. По-специално в **LV** и **SI** ускорената процедура се прилага, ако има значителни основания да се счита, че кандидатът представлява заплаха за обществения ред, обществената сигурност или националната сигурност или ако е бил насилствено експулсиран поради сериозни основания да се счита за заплаха за обществения ред, обществената сигурност или националната сигурност. В **SI** ускорените процедури са приложими и към непридружени деца, в случай че се използва понятието за сигурна държава на произход.

CN не е обвързана от ДПУ и не я прилага. **BE, BG, IE и NL** не са дали информация.

Пример от практиката: Прилагане на гранични и ускорени процедури

В **SI** трябва да се вземат предвид ВИД при граничните процедури. Ускорените процедури са приложими към непридружени деца само ако:

- се използва понятието за сигурна държава на произход;
- ако има сериозни основания да се счита, че кандидатът представлява заплаха за обществения ред, обществената или националната сигурност;
- ако кандидатът е бил принудително експулсиран поради сериозни основания да се счита за заплаха за обществения ред, обществената сигурност или националната сигурност.

⁴⁰ Гранични и ускорени процедури не са приложими към непридружени деца. В случаи на отделени от семействата си деца те биха могли да бъдат приложими.

⁴¹ Само гранични процедури.

⁴² Ускорената процедура не може да бъде приложима. В литовската правна система няма гранична процедура.

⁴³ В **DE** граничните процедури са приложими при пристигане на лица с неясна възраст до установяване на възрастта (процедура на изясняване). Ускорената процедура, приложима към непридружени/отделени от семействата си деца, е тази за безопасните страни на произход и, по принцип, за последващи молби или в случай на сериозни основания кандидатът да се счита за заплаха за националната сигурност или обществения ред, или ако кандидатът е бил принудително експулсиран поради сериозни основания да се счита за заплаха за обществения ред или обществената сигурност.

⁴⁴ Във **FR** са приложими гранични процедури. Ускорени процедури само когато детето е от безопасна държава на произход; представи последваща молба, която не е недопустима; или се счита за заплаха за обществената или държавната сигурност.

⁴⁵ В **HU** граничните процедури не са приложими към непридружени деца. Ускорени процедури може да бъдат приложими към непридружени деца, ако бъдат установени които и да е от основанията.

Изготвяне и подаване на молба от или от името на дете

Придружени деца

В **AT, DE, ES, FR⁴⁶, HU, LV, SE** и **SK** молбата за международна закрила на дете трябва да бъде внесена от неговия родител, настойник или законен представител, докато във **FI, EE, IT, LT** и **NO** молбата може да бъде внесена от детето.

В 14 от държавите от ЕС+ (**BE⁴⁷, BG**, когато детето е навършило 14 години и със съгласието на родителите, **CY, DK, EE, EL, FI, IE**, когато пълнолетното лице вече не е кандидат, **IT, LT, NL⁴⁸, NO, RO** и **SI**) някои случаи детето има правото да внесе молба за международна закрила от собствено име.

В някои държави от ЕС се взема предвид възрастта на детето, за да се установи правото за внасяне на молба. Следват примери от практиката в държавите от ЕС+ във връзка с възрастта, която непълнолетното лице трябва да достигне, за да може да подава молба за международна закрила самостоятелно:

BG +14 със съгласието на родителите	EL +15 години	NL + 15 години	RO +14 години	SI +15 години
---	-------------------------	--------------------------	-------------------------	-------------------------

Пример от практиката: внасяне на молба от името на детето

В **BE**, считано от първото полугодие на 2018 г., генералният комисар за бежанците и лицата без гражданство може да взема решение да внася молба служебно от името на придруженото дете, когато прецени, че детето е в опасност.

В **CY** детето има правото да внася молба от собствено име, ако поиска да има отделна молба или ако служителят счете това за адекватно в съответствие с ВИД. Уведомяват се социалните служби.

Непридружени деца

В 15 от отговорилите държави от ЕС+ (**AT, BE, BG, CH, DK, EL, FI, HU, IT, LT, LV, NL, NO, RO** и **SE**) непридруженото дете има правото да внася молбата от собствено име. В **DK** непридруженото дете винаги има това право, докато в **BE, BG, CH, FI, HU, LT, LV** и **NO** непридруженото дете може да внесе молба без представител, ако има капацитет за това. В други държави от ЕС се взема предвид възрастта на детето, за да се определи правото за внасяне на молба:

AT +14 години*	EL +15 години	NL +12 години	RO +14 години*
--------------------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------

В **AT** и в **SE** съгласието на настойника/правния съветник е изискване (за ненавършили 14 години деца), за да може детето търсещо убежище да внесе молба за международна закрила.

⁴⁶ Във **FR** децата нямат правоспособност. Следователно те не могат да внасят молба от свое име. Затова и някои от родителите подава молба за предоставяне на убежище, когато децата се намират във Франция и са посочени във формуляра на молбата на родителите — децата също се считат за кандидати. Като алтернатива самите родители (законните представители) не са кандидати, но внасят молба от името на детето си. При всички случаи детето не извършва действия от свое име.

⁴⁷ Считано от първото полугодие на 2018 г., генералният комисар за бежанците и лицата без гражданство може да взема решение да внася молба от името на придруженото дете, когато прецени, че детето е в опасност.

⁴⁸ Отправената от непълнолетно лице молба може да бъде удовлетворена в зависимост от индивидуалните обстоятелства. Имайте предвид, че молбите за предоставяне на убежище все пак може да се удовлетворяват на основания, свързани специфично с непълнолетното лице.

В **IT**, в случай че все още не е определен настойник, непридруженото дете може да внесе молба с подкрепата на директора на приемния център, в което е настанено.

Във **FR** е възможно търсещият убежище все още да не е определен като непълнолетно лице, но да му е предоставен формуляр на молба, която да подаде, докато непълнолетните лица нямат правоспособност. При получаване на молбата определящият орган все пак би внесъл молбата в рамките на процедурата във връзка с ВИД и би изискал от прокурора да определи законен представител (*administrateur ad hoc*) на търсещия убежище. Оценката на молбата се отлага до определяне на законния представител.

В **CY, DE, EE, ES, FR, IE, NL** (за ненавършили 12 години деца), **PL, RO** (14 годишна възраст), **SI** и **SK** непридруженото дете не може да внесе молба за международна закрила без представител.

Лично интервю

Когато се провежда интервюто

Лично интервю се провежда винаги в **AT, BE**⁴⁹, **BG, EL** (+15 годишна възраст), **FI** (+12 годишна възраст), **NL** (+15 годишна възраст), **NO, SE** и **SI** (+15 годишна възраст). В **CH** децата обикновено се интервюират лично (+14 годишна възраст).

Интервю в **BG** се провежда, за да се установят ВИД.

В **BE** и **NO** детето има правото да бъде изслушано по всички въпроси, които се отнасят до него.

В **DE, EE** (над 10 годишна възраст), **ES** (12-14 годишна възраст), **FR, LT, NL** (под 15 годишна възраст), **NO** (по желание на детето), **RO, SI** (под 15 годишна възраст) и **SK** интервюто се провежда, когато бъде сметено за необходимо. В **DE**, ако детето е между 6 и 13 годишна възраст, интервюто се състои само ако бъде сметено за необходимо, за да се допълни декларацията на родителя и при условие че детето може да допринесе ефективно.

В **EE, LT** и **SI** личното интервю се провежда, ако бъде сметено за необходимо за производството. В **NL** решението за провеждане на интервю, както и на необходимостта от присъствие на родителите, се взема за всеки отделен случай. Придружените деца не се интервюират, ако не са навършили 15 години, освен ако това не бъде изискано в случаи, в които има независими основания за предоставяне на убежище на детето.

В **CH** (под 14 годишна възраст), **CY, DE, DK, EL** (ако детето е под 15 годишна възраст), **ES** (14—18 годишна възраст), **FR, HU, IE, IT, LV** и **PL** интервюто се провежда при определени обстоятелства:

- В **CY** интервюто се провежда, ако е необходимо в извънредни случаи във връзка с ВИД и с одобрението на родителите или отговорното пълнолетно лице.
- В **DE**, когато има случай на насилие в семейството или ако родителите са извършили генитално осакатяване на жени над детето си. В такива случаи интервюто се състои в случаи, когато детето не е навършило 14 годишна възраст.
- В **DK** интервюто се провежда в случаи на отделени от семействата си деца⁵⁰.
- Във **FR** детето се интервюира само ако то е главната причина за основанията на семейството за предоставяне на убежище или ако са налице признаци, че детето може да има лични основания за международна закрила, но родителя(ите) не знае(ят) за тях. Детето ще бъде интервюирано и ако има признаци, че родителят(ите) е възможно да е(са) извършител(и) или съучастник(ци) в преследването или тежкото посегателство.
- В **HU** интервюто се провежда в случай на събиране на семейството, докато в **IE** децата се интервюират, ако внесат отделна молба. В **PL** това зависи от желанията на родителите или на

⁴⁹ Считано от първото полугодие на 2018 г., всяко придружено дете получава правото на изслушване, както е предвидено в новия закон относно чужденците.

⁵⁰ Деца, придружени от пълнолетен член на семейството, който не е един от родителите.

детето (ако те поискат интервю) или от оценката на служителя, натоварен с обработката на случаи (ако интервюто бъде счетено за необходимо).

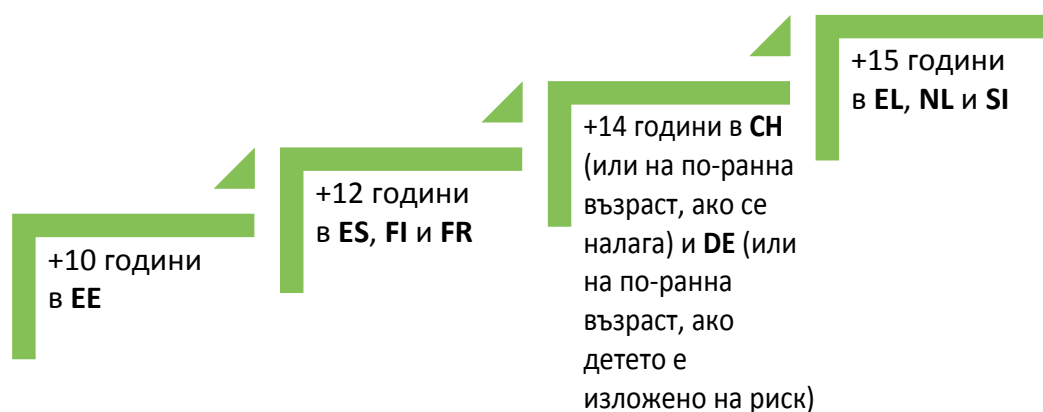
Придружени деца

Минимална възраст

Минималната възраст за интервюиране на придружено дете е изискване в 10 държави от ЕС+ (**CH, DE, EE, EL, ES, FI, FR, NL, NO** и **SI**). Според практиката на отговорилите държави от ЕС+ детето трябва:

- **CH**: да е навършило 14 години;
- **DE**: да е между 6 и 13 годишна възраст, ако е способно и ако това е необходимо със съгласието на родителите, и под 6 годишна възраст само в изключителни случаи, при навършване на 14 годишна възраст децата се интервюират редовно;
- **DK**: ако детето има собствени причини да кандидатства за предоставяне на убежище или ако детето е придружено от пълнолетно лице, което не е негов родител;
- **EE**: да е навършило 10 години;
- **ES, FI и FR**: да е навършило 12 години;
- в **EL, NL** и **SI** да е навършило 15 години. В **EL** интервю може да се провежда с ненавършили 15 години деца в зависимост от възрастта и зрелостта на детето; докато в **NL** само ако бъде поискано в случаи с индивидуални основания;
- в **NO** на 7 годишна възраст или по-малко, ако детето е съзряло.

Фигура 5: Минимална възраст за интервюиране на придружени деца

В 12 от държавите от ЕС+ (**AT, BE, CY, DK, HU, IE, IT, LT, LV, PL, SE** и **SK**) няма изискване за минимална възраст, за да може детето да бъде интервюирано.

BG и **RO** не са посочили изискване за минимална възраст за провеждане на интервю с детето.

Съобразено с детето интервю

В някои държави от ЕС+ (**AT, EL** (ако детето не е навършило 15 години), **HU, IE, RO** и **SK**) се взема предвид зрелостта на детето, за да се определи дали следва да се провежда лично интервю.

Пример от практиката: зрелост по време на интервюто

В **AT** органът трябва да адаптира въпросите спрямо интелектуалната зрелост на детето в момента на провеждане на интервюто.

В **CY** органите извършват индивидуална оценка на всеки случай, за да определят дали детето следва да бъде интервюирано.

В **RO** например длъжностното лице за закрилата на децата трябва да реши дали да интервюира детето в светлината на ВИД и в зависимост от нивото на зрелост, както и на разбиране, и етапа на развитието на детето в този момент.

Случаи с интервюта с придружени деца се разпределят на специално обучен персонал в **DE** (в случай на допълнителна уязвимост), **DK** (в случай че интервюто се провежда отделно от това с родителите), **FR** (когато се счита за необходимо интервю с детето), **IT, NL, NO** и **PL**.

Освен това на придруженото дете се определя правен съветник в **BG, DK** (когато молбата за предоставяне на убежище се счита за явно неоснователна или когато отрицателното решение ще бъде преразгледано от Датския комитет по бежанците), **LT, NL** и **SK** (по искане на родителите/настойника).

Ролята на родителите или на пълнолетното лице, отговорни за придруженото дете

Родителите/настойникът трябва да присъстват по време на личното интервю в 14 от отговорилите държави (**AT, BG, CH, CY, DE, FI, FR**⁵¹, **IE, IT**⁵², **LT, NO, PL, SI** и **SK**). В **IE** родителите присъстват по време на интервюто само по изричното желание на детето или в случаи, в които по-малки деца могат също да отговорят от името на детето.

Законният представител/адвокатът на детето трябва да присъства, в случай че интервюто се провежда в **AT, EE, LT** и **SI**. По-специално в **LT** законен представител се определя, в случай че това е необходимо за провеждане на интервюто при отсъствието на родителите на детето. В **SI** законният представител трябва присъства по време на личните интервюта, провеждани с деца под 15 годишна възраст.

Като алтернатива органите провеждат **отделно интервю** с придруженото дете в 15 държави от ЕС+ (**BE**⁵³, **CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LV** (освен ако не е необходимо присъствието на родителите), **NL** (над 15 годишна възраст)⁵⁴, **PL** и **SE**).

В **BE, DK** (ако детето е придружено от пълнолетно лице, което не е никой от родителите, или ако детето има собствени причини да внесе молба) и **NL** (над 15 годишна възраст) интервюто винаги се провежда отделно, докато в другите 12 отговорили държави това варира според различните обстоятелства:

- В **CY** детето се интервюира само или в присъствието на родителите в зависимост от начина, по който то се чувства по-комфортно.
- В **DE**, в случай на насилие в семейството или ако родителите са извършили генитално осакатяване на дъщеря си, детето се отделя от своите родители по време на интервюто. В такива случаи лично интервю може да се проведе и ако детето не е навършило 14 годишна възраст или ако родителите решат да не се провежда лично интервю.
- В **EL** придружените деца над 15 годишна възраст в повечето случаи се интервюират, по принцип отделно. В зависимост от тяхната възраст, зрелост и лични обстоятелства могат да се интервюират и деца под 15 годишна възраст. Интервюто може да се проведе без присъствието на родителите или законния представител/адвоката.
- Във **FR** се провежда отделно интервю, когато има признаци, че родителите може да не знаят за преследването или тежкото посегателство или че е възможно да са извършили или да са съучастници в преследването или тежкото посегателство.
- Във **FI** и **PL** детето може да бъде интервюирано отделно със съгласието на родителите/лицата, полагащи грижи.

⁵¹ в случай на лични причини, известни на семейството

⁵² освен ако не се проведе отделно интервю във връзка с ВИД

⁵³ Считано от първото полугодие на 2018 г., родителите вече не могат да присъстват на интервюто на своето придружено дете.

⁵⁴ Под 15 годишна възраст за присъствието на родителите по време на интервюто се взема решение на индивидуална основа.

- В **HU** може да се проведе отделно интервю на детето в случай на конфликт на интереси, а в **IT** — ако бъде поискано или препоръчано във връзка с ВИД, или по желание на детето.
- В **SE** се извършва оценка, за да се определи дали е подходящо детето да се интервюира без присъствието на родителите или отговорно пълнолетно лице.

Пример от практиката: отделно интервю

NO: Детето има правото да бъде изслушано по всички въпроси, които се отнасят до него. Норвежката имиграционна служба предлага интервю/разговор със служителя, натоварен с обработката на случаи, на всички деца, навършили седем години (или по-малки, ако са съзрели). Родителите не могат да се възпротивят срещу правото на детето на изслушване. Обикновено на интервюто присъства един от родителите или друго лице, което упражнява родителска отговорност. Детето може да бъде интервюирано и отделно (макар и с присъствието на определен настойник), ако желае това, или ако има основания да се счита, че има конфликт на интереси между детето и родителите.

В **SK**, ако непълнолетното лице не желае да участва в интервюто в присъствието на родителите или отговорното пълнолетно лице, се определя процесуален настойник.

Транскрипция/доклад от интервюто

В 19 от отговорилите държави от ЕС+ (**AT, BG, CH, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, NO, PL, RO, SI** и **SK**) на родителите или отговорното пълнолетно лице се предоставя транскрипцията на личното интервю. В 13 от тях обаче (**CH, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE⁵⁵, LT, NO⁵⁶, RO, SI**) има изключения от това правило. В **CH, DK** и **ES** например транскрипцията се предоставя, освен ако детето не желае противното. В **EE** и **RO** тя се предоставя, ако това е във ВИД. В **EL** транскрипцията не се предоставя, ако детето е навършило 15 годишна възраст и е подало отделна молба за международна закрила. В **HU** и **SI** транскрипцията на интервюто не се предоставя на родителите или отговорното пълнолетно лице в случаи на конфликт на интереси или, по-специално в **SI**, ако споделянето на информацията не е в съответствие с ВИД.

Транскрипцията от интервюто на детето не се предоставя на родителите или законните представители в **BE⁵⁷, CY, LV, NL** и **SE⁵⁸**.

Пример от практиката: транскрипция/доклад от интервюто

В **DK** винаги се иска съгласието на детето за това родителите му да прочетат резюмето от интервюто с датската имиграционна служба или ако има специфична част от резюмето, която не следва да бъде споделяна.

Във **FI** транскрипцията на интервюто остава в тайна, в случай че детето разкрие неща, които родителите на следва да виждат, т.е. от съображения за сигурност в случай на злоупотреба. В такива случаи може да бъде изготвен отделен доклад.

⁵⁵ Копие от бележките от интервюто се изпращат на кандидата/настойника и неговия/нейния законен представител заедно с Доклада от разглеждането на иска при обстоятелства, в които препоръката е отрицателна. Бележките от интервюто не се предоставят незабавно след провеждането му

⁵⁶ Изключения от общото правило са приложими, в случай че норвежката имиграционна служба откаже да сподели информацията от интервюто, в случай че има сериозни основания да се счита, че информацията може да се отрази негативно на отношението на родителя спрямо детето или да засегне отношенията помежду им.

⁵⁷ Считано от първото полугодие на 2018 г. родителите вече нямат достъп до досието на тяхното дете, ако това не е във ВИД.

⁵⁸ Освен по искане на родителите/законния представител

Непридружени деца

Минимална възраст

От гледна точка на изискването за минимална възраст само две държави са докладвали ограничения на възрастта за интервюиране на непридружени деца: **DE** (редовно след навършване на 14 години, непълнолетни от 6 до 13 години, ако са способни и ако е необходимо със съгласието на родителите, под 6 годишна възраст само в изключителни случаи) и в **NL** (над 6 годишна възраст).

Съобразено с детето интервю

Дванадесет държави от ЕС+ споделят за използването на съобразени с детето техники на интервюиране за подкрепа на непридружените деца в обосноваване на тяхната молба. Тези държави от ЕС+ са **AT** (съобразен с детето език, адаптиран спрямо зрелостта на детето), **DE, DK** (ако детето се счита за незряло, най-вероятно ненавършило 12 години, интервюто е кратко), **EL, FI** (на непридружените деца се отделя повече време за личното интервю), **FR, IE, IT, NL** (в случай на деца, които не са навършили 12 години), **LV, NO** (повече време за интервюто), и **SK**.

Що се отнася до местоположението на интервюто, в **PL** и в **NO** децата се интервюират в центъра за полагане на грижи, в който са настанени (ако не са навършили 12 години или ако трябва да пътуват повече от 2 часа).

Непридружените деца се интервюират от специализиран обучен персонал в **AT, BE, CY, DE, DK, EL, FI, FR, IE, LV, NL** и **PL**. Има възможност децата да бъдат подпомагани и с определяне на правен консултант **BE, BG** (ако е необходимо), **CY** (безплатна правна консултация), **DK** (ако молбата е явно неоснователна или когато отрицателното решение ще бъде преразгледано от датския комитет по бежанците), **ES** (в случай на интервю в рамките на процедурата на границата), **FR, NO** (адвокат), **SE** и **SK** (при поискване).

Ролята на настойника и/или представителя, отговорни за непридруженото дете

Настойникът/представителят на детето има активна роля в личното интервю в 22 от държавите от ЕС+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NO, PL, RO, SI** и **SK**). В **SE** и **NL** настойникът/представителят няма активна роля по време на интервюто. По-специално в **NL**, ако детето не е навършило 12 години, настойникът присъства извън стаята, в която се провежда интервюто. Той гледа интервюто на телевизионен екран.

Ролята на настойника/представителя варира в различните отговорили държави. Основните роли на настойника/представителя по време на интервюто са следните:

- ⇒ Подготвя детето за интервюто в **AT, BE, DE, DK, NO** и **SK**;
- ⇒ Присъства в **AT, BE, CY, DE, DK, FR, NL** (дете над 12 годишна възраст)⁵⁹ **NO, SE** и **SK**;
- ⇒ Дава подкрепа в **AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, ES, FI, FR, IE, IT, NO, SE** и **SK**;
- ⇒ Задава въпроси в **AT** (и подава молби) **CH, DE, ES, FR, HU, LT, PL, SI** и **SK**;
- ⇒ Предоставя допълнителна информация и/или отправя коментари в **AT, DE, DK, EL, HU, FR, IT, LT, LV, NO, SI** и **SK**;
- ⇒ Гарантира ВИД в **AT, BG, DE, DK, EE, HU, LT, NO, SI** и **SK**;
- ⇒ Гарантира зачитане на правата на детето в **AT, BG, DE, DK, HU, IE, IT, PL, RO, SI** и **SK**;
- ⇒ Дава консултация преди вземане на решението в **AT, DK** и **SE**⁶⁰
- ⇒ Упражнява правоспособност в **DE, FR, NO, SE** (дава съгласие за някои мерки);
- ⇒ Подава молби в **AT, DE, FR**, и **SK**.

⁵⁹ Настойникът има пасивна роля. Ако детето няма навършени 12 години, той гледа интервюто извън стаята, в която то се провежда, на телевизионен екран.

⁶⁰ Настойникът има пасивна роля по време на интервюто. Въпреки това в някои случаи настойникът участва, като дава съгласие за определени мерки, като например определяне на възрастта.

Пример от практиката: роля на настойника/представителя по време на интервюто

В **DK** се прави консултация с личния представител преди вземане на решения относно зрелостта или прехвърляне в други държави. По подобен начин представителят може да прави коментари по транскрипцията, но с него не се прави консултация преди вземане на окончателно решение по случая, свързан с предоставяне на убежище.

В **LV** няма строги правила, определящи ролята на настойника/законния представител по време на интервюто. На практика той е активен участник и може да задава въпроси или да прави забележки за интервюиращия в случай че счита, че ВИД не се зачитат.

Ролята на съпруга/съпругата в случай на сключило брак дете

В случай на сключило брак дете **пълнолетният съпруг/съпруга** може да присъства на интервюто с детето в седем държави от ЕС+ (**AT, BE, DK, ES, HU, IE** (ако пълнолетното лице не е също кандидат) и в **IT**). Във всички отговорили държави обаче пълнолетният съпруг/съпруга трябва да отговаря на някои изисквания, за да присъства на интервюто. В тази връзка, в **AT, HU** и **IT**, присъствие на интервюто се разрешава единствено на съпруга/съпругата, определен/а за законен представител/настойник на детето. В **BE** бракът трябва да се счита за законен и детето трябва да има навършени 16 години. В **DK** се изисква съгласието на детето. В **IE** съпругът/съпругата не може да бъде търсещ убежище; в противен случай няма да може да присъства на интервюто, докато в **ES** това зависи от оценката на детето и на възрастта.

В **HU** детето ще бъде интервюирано, за да се проучат евентуални случаи на злоупотреба или конфликти на интереси.

В 14 от отговорилите държави от ЕС+ (**BG, CH, CY, DE** (като цяло), **EE, EL** (по принцип), **IE** (когато пълнолетното лице също е кандидат), **FI, FR, NL, NO** (като цяло), **PL, SE** и **SI**) съпругът/съпругата не може да присъства на личното интервю. По-специално в **NL** лицето, търсещо убежище, се счита за непридружено дете, понеже бракът не се признава и следователно детето ще бъде интервюирано отделно от пълнолетното лице и ще получи отделно решение.

Отделни решения се вземат в **BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, NL, NO, PL, SE** и **SI**. Изключения важат в следните отговорили държави:

- **AT**, ако пълнолетният съпруг/съпруга е законният представител, решението се издава на законния представител;
- **ES**, зависи от оценката на детето и неговата възраст;
- **HU**, когато пълнолетното лице е прието за законен представител и има съвместна молба;
- **SI**, когато детето и съпругът/съпругата кандидатстват, изтъквайки едно и също положение и позовавайки се на едни и същи факти.

От **LT, LV, RO** и **SK** не са предоставили информация по този въпрос.

Допълнителни процедурни гаранции и специални условия на приемане за деца**➤ Терминологична бележка**

Процедурните гаранции са специфични мерки за подкрепа, въведени с цел създаване на условията, необходими на лицата със специални потребности за ефективен достъп до процедурите и за представяне на елементите, необходими за обосноваване на молбата за международна закрила.

Те дават възможност на кандидатите със специални потребности да се ползват от правата си и да спазват задълженията си съгласно ДПУ (преработен текст) (съображение 29 и член 2, буква г).

Допълнителните процедурни гаранции и специалните условия на приемане за деца, съгласно проведената консултация, включват:

ПРИДРУЖЕНИ ДЕЦА	НЕПРИДРУЖЕНИ ДЕЦА
<p>⇒ Мненията на детето се изслушват в DK (придружени от пълнолетни лица, които не са родителите), LV, NO и SI.</p>	<p>⇒ Мненията на детето се изслушват в AT, DK и NO.</p>
	<p>⇒ Подготовка и предоставяне на информация: На децата се дава повече време за почивка и подготовка, преди да започне реалната процедура за предоставяне на убежище във FR (освен ако не е необходимо да се приоритизира, впоследствие решението се нотифицира колкото е възможно по-скоро след интервюто, освен ако не се изисква друго за подходящата оценка на молбата), NL и SE. В AT, CY, DK, FR (разработена е специална брошура за непридружени деца, в която процедурата за предоставяне на убежище е обяснена по съобразен с децата начин) и SE децата се уведомяват относно етапите от процедурата за предоставяне на убежище, докато в AT, DK, IE, FR и NO те получават информация относно обжалване в случай на отхвърляне.</p>
<p>⇒ Взема се под внимание/задейства се събиране на семейството: SI.</p>	<p>⇒ Издирване на семейства⁶¹: AT, DE (в рамките на дъблинската система), DK, NO (ако е възможно), SE, SI и възможности за събиране на семейството в държава по регламента „Дъблин“: AT, CY⁶², DE, DK, SE.</p>
<p>⇒ Консултации с лекар и/или психолог</p> <p>⇒ BG (ако е необходимо), DK (на всички деца се предлага психологически/медицински преглед. Ако е необходимо, на кандидатите се предлага допълнително лечение/прегледи при лекар/психолог), FR (всеки търсещ убежище, който страда от психично заболяване, може да поиска редовният квалифициран специалист в сферата на психичното здраве да присъства на интервюто като пасивен наблюдател. Искането се одобрява в зависимост от случая), PL (за интервюто), SI и SK (ако е необходимо).</p>	<p>⇒ Консултация с лекар или психолог (*ако е необходимо): в AT, BG*, DE* (ако е необходимо за службата за закрила на младежта), FR, IT*, PL⁶³, SI и SK*</p> <p>⇒ Служителят, натоварен с обработката на случаи, в AT, DE, DK, FR и IE взема изцяло под внимание специални обстоятелства като травма, зрелост и здравословни състояния.</p>

⁶¹ Търсенето на членовете на семейството (включително роднини или лицата, полагали грижи за непридружени деца) с цел възстановяване на семейните връзки и събиране на семействата, когато това е във висшите интереси на детето. Вж. също EASO, [Практическо ръководство за издирване на семейства](#), март 2016 г.

⁶² В дъблинската система

⁶³ Както и ползващо се с доверие лице по желание на детето.

ПРИДРУЖЕНИ ДЕЦА	НЕПРИДРУЖЕНИ ДЕЦА
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Специално настаняване за семейства ⇒ NL, SI и SK ⇒ Семействата с деца не подлежат на задържане за повече от 30 дни и само като крайна мярка HU 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Ненавършилите 15 години деца се настаняват в приемни семейства в NL и под отговорността на служителите за закрила на детето в NO. ⇒ В AT и NL децата могат да подават молба във всяко полицейско поделение и не е необходимо да пътуват сами до приемния център. ⇒ В SE децата не е необходимо да пътуват сами до органа в областта на убежището — придружава ги органът по намирането. ⇒ Специално настаняване със специално обучен персонал в AT, DK, NL, SE, SI и SK. ⇒ В SE и SI непридружените деца не могат да се поставят под задържане. В AT (само за деца под 16 годишна възраст).
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Осигурени развлекателни дейности: SI ⇒ Гаранции се предоставят въз основа на анализ на всеки отделен случай: BG, CY (по искане на компетентния служител, иначе няма специфична практика), NL, SI ⇒ Специални насоки и процедури за деца: FR, NO ⇒ Всички гаранции, приложими към уязвими лица: ES, FR ⇒ Всички гаранции от Директивата за убежището: RO ⇒ Гаранции съгласно КПД: CH ⇒ Не се предоставят специални гаранции: EL (за придружени деца) ⇒ Не е посочено: BE 	

Раздел 4. Насочване

➤ Терминологична бележка

За целите на настоящия доклад механизмите за насочване са рамките за сътрудничество, насочени към установяване на самоличността, закрила и подпомагане на децата посредством навременното насочване към адекватна подкрепа и участие на съответните публични органи и гражданското общество.

В този раздел са илюстрирани съществуващите механизми за насочване и обстоятелствата, които биха ги активирали.

В 14 от държавите от ЕС+ (**AT, BE, CY, EE, ES, FI, IE, IT, NL, NO, PL, RO, SE** и **SI**) има протокол за сътрудничество с органи за закрила на детето.

В **ES**, когато полицията научи за ситуацията (което обикновено е при пристигане на търсеция убежище на испанска територия на границата), тя незабавно се свързва с прокурора. Прокурорът отговаря за координиране на надзора над детето заедно с публичния орган за закрила на непълнолетни лица, който ще бъде определен за настойник.

Във **FR**⁶⁴, **DK, EL** и **SK** сътрудничеството се регулира според националното законодателство, докато в **CH** има препоръки, изготвени от кантоналните социални директори и изпълнявани от кантоните.

В **HU** и **DE** има редовни срещи с органа за закрила на детето, за да се гарантира сътрудничество. В **DE** Федералната служба редовно се среща с Федералната асоциация за непридружени непълнолетни лица, за да обсъжда общи въпроси, свързани с непридружените деца. Асоциацията е и част от модулите за обучение, свързани с непридружени деца.

Няма протоколи или препоръки в **BG**⁶⁵, **LT** и **LV**.

Насочване към други органи

По отношение на насочването към органи за закрила на детето или други доставчици на услуги с цел допълнително подпомагане на децата, кандидатстващи за международна закрила, органите насочват детето в следните ситуации:

- ⇒ Изчезване на деца в **BG, EL, NO** и **PL**;
- ⇒ Признаци, че детето е или е било жертва на трафик и/или на злоупотреба, или е в риск в **AT, BG, DE, DK, EL, FI, FR, IE, LV, LT, NO, PL, SE** и **SI**;
- ⇒ Ако бъде намерено непридружено дете, в **BE, CY, EL, ES, FR, HU, IE, NL, SI** (ако е много малко) и в **SK**;
- ⇒ Ако детето има допълнителни специални нужди в **DE**⁶⁶, **IT, LT, NO** и **SI** (в много ранна възраст);
- ⇒ Ако придружаващото пълнолетно лице е неподходящо в **IE** и **NO**;
- ⇒ За оценка на ВИД в случай на непридружени деца в **CY**;
- ⇒ В случай на искане за допълнителна информация относно положението на детето в **CH**;
- ⇒ Въз основа на анализ на всеки отделен случай в **EE** и **RO** относно ВИД;
- ⇒ Когато служителят, натоварен с обработката на случаи, счита това за необходимо, в **LT** и **NO**.

⁶⁴ Обсъждат се местни протоколи по въпросите, свързани с трафика на деца.

⁶⁵ Предстои да се приеме: координационен механизъм за взаимодействие между институциите и организациите в случай на непридружени деца или чуждестранни деца, отделени от семействата си, които се намират на територията на Република България, включително деца, които търсят и/или са получили международна закрила.

⁶⁶ Службата за младежта носи отговорност за детето във всяка рискова ситуация, в която родителите или настойниците не действат в полза на детето.

Пример от практиката: насочване към компетентни органи и подкрепа

В **BE** непридружените деца под 12 годишна възраст, които отговарят на условията за приемни грижи, получават такива грижи чрез ускорена процедура. В допълнение към това, в някои случаи предоставянето на помощ на непридружените деца в **BE** може да продължи, докато навършат 21 или 25 години.

В **DK**, ако има признаци за злоупотреба, трафик на хора или насилие от родителите, може да се направи консултация със съответните органи. Може да не е необходимо съгласие на детето.

Налични процедури, в случай че детето изчезне, проявява признаци на трафик или злоупотреба, в случаи на увреждане, здравословни проблеми, бременност или в други случаи.

В процесите участват различни органи с различна степен на ангажираност. Тези процедури са обобщени, както следва:

Когато детето изчезне⁶⁷

Участват следните органи, а отговорните органи за предприемане на първоначалните действия са отбелязани със звезда (*):

- ⇒ органът в областта на международната закрила в **CY, DK*, FI, NO, SE** и **SK**;
- ⇒ органите по приемането в **AT, BE, FI*, LT, NL, NO, SE, SI** и **SK**;
- ⇒ органите за социални грижи (службите за закрила на детето) в **AT*, CY*, DE*, EL, FR, HU, IE*, NL*** и **SE**;
- ⇒ полицията в **AT*, BE*, BG*, DK*, EL, FR*, HU*, LT*, NL, NO, PL*, SE, SI *** и **SK***;
- ⇒ прокурорът в **AT*** и **EL**;
- ⇒ съдът и настойникът в **SK***;
- ⇒ Приемният център, законният представител в **SI**.

А) ИЗЧЕЗВАНЕ НА ДЕТЕ (Участват следните органи):					
	Органи в областта на международната закрила	Органи по приемането	Органи за социални грижи (служби за закрила на детето)	Други участници	Полиция
AT		√	√ Служба за младежта*	√* Прокурор в случай на потенциално престъпление	√ *Отдел за наказателни разследвания в случай на потенциално престъпление
BE		√ Протокол до полицията ⁶⁸			√ *Протокол до приемния център

⁶⁷ В ДЧ, отбелязани със звезда, участващите органи споделят отговорността за предприемане на първите стъпки/действия.

⁶⁸ Ако от приемен център в **BE** изчезне непридружено дете, за това ще бъде уведомена местната полиция (незабавно в случай на „пораждащо тревога“ изчезване, а в противен случай след 24 часа). Ако това изчезване поражда тревога, прокуратурата може да поиска от Child Focus (Агенцията за детето) да предприеме действия. Понастоящем между полицията в зоната, в която се намира един от приемните центрове за непридружени деца, и самия център съществува специфичен протокол за сътрудничество. Той служи за отправна точка на националната инициатива.

A) ИЗЧЕЗВАНЕ НА ДЕТЕ (Участват следните органи):						
	Органи в областта на международната закрила	Органи по приемането	Органи за социални грижи (служби за закрила на детето)	Други участници	Полиция	
BG					√ *Уведомява се териториалното звено в Министерството на вътрешните работи	
CN	Сътрудничество с компетентните (кантоналните) органи (напр. органи по преследването, кантонални органи за закрила на детето, НПО и др.)					
CY	√ Определя случая		√*			
DE	√ *Служби за младежта					
DK	√* Датската имиграционна служба регистрира изчезването				√*	
EE	Всеки от случаите се разглежда поотделно. Налице са специфични насоки за деца, които проявяват признаци че са в ситуация на трафик или злоупотреба.					
EL			√ Национален център за социална солидарност	√ Прокурор	√ компетентен отдел на полицията	
ES	Непридружените непълнолетни лица се третират като уязвими					
FI	√ Свързване с приемното звено	√*				
FR	√ Уведомяване на полицията					√*
HU			√ Уведомяване на полицията, когато детето липсва повече от 24 часа		√*	
IE	√* Уведомява се TUSLA					
IT ⁶⁹						
LT	√ Уведомяване на полицията					√*
LV	При всички случаи органите, участващи в процедурата за предоставяне на убежище, трябва да действат в съответствие със законодателството. Досега не са изпълнени специфични процедури.					

⁶⁹ Не се предоставя специфична информация.

А) ИЗЧЕЗВАНЕ НА ДЕТЕ (Участват следните органи):					
	Органи в областта на международната закрила	Органи по приемането	Органи за социални грижи (служби за закрила на детето)	Други участници	Полиция
NL		√ В случай на признаци за риск детето се настанява в защитен подслон с допълнителна сигурност и надзор	√ (уведомява се NIDOS*)		√ Уведомяват се полицията и Експертният център за контрабанда и трафик на хора за изчезването, а полицията се уведомява за допълнителни рискове
NO	√*	√*			√*
PL					√*
RO ⁷⁰					
SE	√ SMA докладва на другите органи	√	√		√
SI		√		√ Институцията, в която е настанено детето, законен представител	√*
SK	√ Служба за миграцията)*	√ Домът за сираци уведомява другите органи		√ съд*/настойник*	√*

Пример от практиката: насочване в случай на изчезване или риск от изчезване

В NL, ако има признаци или реално подозрение за преждевременно напускане и/или възникване на подозрителна ситуация, непридруженото непълнолетно лице се настанява в защитения подслон. В него се вземат допълнителни мерки за сигурност, например допълнителна сигурност и надзор. Освен това полицията (на местно ниво) се уведомява за допълнителни рискове. В някои случаи служителите знаят, че непридруженото непълнолетно лице планира да напусне подслона. В такъв случай персоналетът на подслона се опитва да убеди детето да остане.

Ако непълнолетното непридружено лице напусне защитения подслон преждевременно, полицията незабавно се предупреждава и се уведомяват NIDOS и Експертният център за контрабанда и трафик на хора (ЕММ). Освен това, участващите страни се срещат и вземат решение за допълнителни действия, за да се опитат да открият непълнолетното лице въз основа на наличната информация. Ако полицията открие непълнолетното лице, тя го връща в защитения подслон. Ако непълнолетното лице не бъде намерено, настойникът (NIDOS) подава доклад до полицията. В допълнение към тези мерки има мултидисциплинарен анализ на риска за уязвимите страни на непълнолетните лица в защитения подслон, с който се оценяват нуждите от допълнителна подкрепа, какъв вид последващи действия са подходящи и дали непълнолетното лице се нуждае от допълнителни насоки и закрила.

⁷⁰ Не се предоставя специфична информация.

Когато детето проявява признаци, че е или е било жертва на трафик или злоупотреба⁷¹

Участват следните органи, а тези отговорните за предприемане на първоначалните действия са отбелязани със звезда (*):

- ⇒ Органът в областта на международната закрила в **AT, BE, CY, DE*, DK, FI, IE, NO, SE** и **SI**;
- ⇒ Органите по приемането в **AT, BE, DK, FI, LT*, NL, NO** и **SI**;
- ⇒ Органите за закрила на детето в **AT, DK, LT*, NL** (NIDOS и EMM), **NO** и **SI**;
- ⇒ Органите за социални грижи в **CY*, DE*, DK, EL, SE*** в случай на подозрения за малтретирано дете и **SI**;
- ⇒ Полицията в **AT*, BG*, DK⁷², EL, FI*, FR, HU, IE*, NL*, NO, PL*, SE*, SI** и **SK***;
- ⇒ Съдебните органи и други участници **AT*, DK** (Датския червен кръст), **EL** (прокурор), **FR*** (прокурор) и **SI** (законен представител, НПО).

В **EE** се използват специфичните насоки на EASO и ВКБООН, докато в **ES** има специфични протоколи, приложими в случаи на трафик или злоупотреба, както и всякаква друга форма на претърпяно насилие.

Б) ПРИЗНАЦИ, ЧЕ ДЕТЕТО Е ИЛИ Е БИЛО ЖЕРТВА НА ТРАФИК ИЛИ ЗЛОУПОТРЕБА						
	Органи в областта на международната закрила	Органи по приемането	Органи за закрила на детето	Органи за социални грижи	Съдебни органи и други участници	Полиция
AT	√	√	√		√*	√*
BE	√ Имиграционна служба	√ Приеман център — изпраща се в специализиран подслон				
BG						√* Национална комисия за борба с трафика на хора
CH	Сътрудничество с компетентните (кантоналните) органи (напр. органи по преследването, кантонални органи за закрила на детето, НПО и др.)					
CY	√ Определя случая			√*		
DE	√* Специален обучен персонал (Sonderbeauftragte)			√ Служба за младежта *		

⁷¹ В ДЧ, отбелязани със звезда, участващите органи споделят отговорността за предприемане на първите стъпки/действия.

⁷² Може също да се установи контакт с датския център за борба с трафика на хора.

Б) ПРИЗНАЦИ, ЧЕ ДЕТЕТО Е ИЛИ Е БИЛО ЖЕРТВА НА ТРАФИК ИЛИ ЗЛОУПОТРЕБА						
	Органи в областта на международната закрила	Органи по приемането	Органи за закрила на детето	Органи за социални грижи	Съдебни органи и други участници	Полиция
DK	√ Датската имиграционна служба установява контакт с датския център за борба с трафика на хора	√	√	√	Датски червен кръст	√ Може също да се установи контакт с датския център за борба с трафика на хора √* Имиграционната служба установява контакт с датския център за борба с трафика на хора или с датския червен кръст
EE ⁷³	Специални насоки					
EL				√ Национален център за социална солидарност	√ Прокурор	√ Компетентен отдел на полицията
ES ⁷⁴	Прилага се специален протокол. Процедурата за предоставяне на убежище може да бъде преустановена до гарантиране на благосъстоянието на непълнолетното лице като цяло и в зависимост от профила на уязвимостта.					
FI	√ Свързване с приемното звено	√				√* Национална система за подпомагане на жертвите на трафика
FR					√* Прокурор	√ Полиция, съдебна медицина
HU						√ психологическа помощ
IE	√ Службата за международна закрила уведомява полицията					√* Полиция
IT ⁷⁵						
LT		√*	√*			

⁷³ Анализ на всеки отделен случай.

⁷⁴ Не се предоставя специфична информация.

⁷⁵ Не се предоставя специфична информация.

Б) ПРИЗНАЦИ, ЧЕ ДЕТЕТО Е ИЛИ Е БИЛО ЖЕРТВА НА ТРАФИК ИЛИ ЗЛОУПОТРЕБА						
	Органи в областта на международната закрила	Органи по приемането	Органи за закрила на детето	Органи за социални грижи	Съдебни органи и други участници	Полиция
LV ⁷⁶	При всички случаи органите, участващи в процедурата за предоставяне на убежище, трябва да действат в съответствие със законодателството. Досега не са изпълнени made специфични процедури.					
NL	✓		✓			✓*
	Непълнолетното лице се настанява в защитен подслон		NIDOS и EMM			Експертен център* за контрабанда и трафик на хора
NO	✓ *	✓ *	✓ *			✓ *
PL						✓*
						Гранична полиция/Национален център за консултиране и намеса за жертвите на трафика
RO ⁷⁷						
SE	✓				✓*	✓*
	SMA докладва на полицията/социалните служби			Ако има подозрения, че детето е малтретирано		Полиция
SI	✓	✓	✓	✓	✓ Законен представител, НПО	✓
SK						✓*
						Полиция

Пример от практиката: насочване към компетентни органи и подкрепа

HU: Ако може да се установи, че детето търсещо убежище е било жертва на трафик или злоупотреба или ако има случай на насилие, основано на пола, търсещото убежище дете има възможността да получи психологическа помощ. Прилагат се правилата за търсещите убежище със специални нужди. Тяхното положение се взема под внимание по време на процеса на предоставяне на убежище.

⁷⁶ Органите, участващи в процедурата за предоставяне на убежище, трябва да действат в съответствие със законодателството. Няма специфични процедури.

⁷⁷ Не се предоставя специфична информация.

Когато има очевиден случай на основание на пола насилие, като например принудителен брак⁷⁸

Следните органи имат отговорност за предприемане на необходимите стъпки за защита на детето, като тези отговорни за предприемане на първоначалните действия са отбелязани със звезда (*):

- ⇒ органът в областта на убежището в **AT, BE, CY, DE*, DK, FI, IE, NO, SE и SI**;
- ⇒ органите по приемането/настаняването в **AT, BE, DK, FI*, LT, NO и SI**;
- ⇒ органите за закрила на детето в **AT, BG*, DK, LT NL*, NO и SI**;
- ⇒ органите за социални грижи в **CY*, DE*, DK, EL, SE и SI**;
- ⇒ полицията в **AT***(отдел за криминално разследване), **DK, EL** (компетентен отдел на полицията), **FI** (от съображения за сигурност), **IE*, NL, SE, SI и SK***;
- ⇒ съдебни органи (прокурор) в **AT*, EL, FR*, NL и NO**;
- ⇒ НПО в **SI**.

В) ОЧЕВИДЕН СЛУЧАЙ НА НАСИЛИЕ ОСНОВАНО НА ПОЛА, НАПРИМЕР ПРИНУДИТЕЛЕН БРАК ВЪВ ВАШАТА ДЪРЖАВА						
	Органи в областта на убежището	Органи по приемането/настаняването	Органи за закрила на детето	Органи за социални грижи	Съдебни органи и други участници	Полиция
AT	√	√	√		√* Прокурор	√* Отдел за криминално разследване
BE	√	√ Приеман център — отделно настаняване, ако е под 16 годишна възраст				
BG			√* Отдел за закрила на детето			
CH	Сътрудничество с компетентните (кантоналните) органи (напр. органи по преследването, кантонални органи за закрила на детето, НПО и др.)					
CY	√ определя случая			√*		
DE	√* Специален обучен персонал (Sonderbeauftragte)			√* Служба за младежта		

⁷⁸ В ДЧ, отбелязани със звезда, участващите органи споделят отговорността за предприемане на първите стъпки/действия.

В) ОЧЕВИДЕН СЛУЧАЙ НА НАСИЛИЕ ОСНОВАНО НА ПОЛА, НАПРИМЕР ПРИНУДИТЕЛЕН БРАК ВЪВ ВАШАТА ДЪРЖАВА						
	Органи в областта на убежището	Органи по приемането/настаняването	Органи за закрила на детето	Органи за социални грижи	Съдебни органи и други участници	Полиция
DK	✓	✓ Ако общинските органи решат, че за детето са необходими социални мерки, операторът на приемния център или центъра за настаняване определя мерките	✓	✓		✓
EE	Случаите се разглеждат поотделно					
EL				✓ Национален център за социална солидарност	✓ Прокурор	✓ Компетентен отдел на полицията
ES ⁷⁹	Прилага се специален протокол. Процедурата за предоставяне на убежище може да бъде преустановена до гарантиране на благосъстоянието на непълнолетното лице като цяло и в зависимост от профила на уязвимостта.					
FI	✓ Свързване с приемното звено	✓*				✓ От съображения за сигурност
FR	✓* Прокурор					
HU						✓ Получава психологическа помощ ⁸⁰
IE	✓ Службата за международна закрила уведомява полицията					✓* Полиция
IT ⁸¹						
LT		✓	✓			
LV	При всички случаи органите, участващи в процедурата за предоставяне на убежище, трябва да действат в съответствие със законодателството. Досега не са изпълнени специфични процедури.					
NL			✓* NIDOS		Прокурор	✓

⁷⁹ Не се предоставя специфична информация.

⁸⁰ ВНУ, ако може да се установи, че детето кандидат е било жертва на трафик или злоупотреба или ако има случай на основано на пола насилие, кандидатът има възможността да получи психологическа помощ. Прилагат се правилата за кандидатите със специални нужди. Тяхното положение се взема под внимание по време на процеса на предоставяне на убежище.

⁸¹ Не се предоставя специфична информация.

В) ОЧЕВИДЕН СЛУЧАЙ НА НАСИЛИЕ ОСНОВАНО НА ПОЛА, НАПРИМЕР ПРИНУДИТЕЛЕН БРАК ВЪВ ВАШАТА ДЪРЖАВА						
	Органи в областта на убежището	Органи по приемането/настаняването	Органи за закрила на детето	Органи за социални грижи	Съдебни органи и други участници	Полиция
NO	√*	√*	√*		√*	
PL ⁸²						
RO ⁸³						
SE	√ SMA докладва на другите органи			√		√ Полиция
SI	√	√	√	√	√ НПО	√
SK						√* Полиция

Пример от практиката: случаи на принудителен брак

В **NL** правителството желае да предотвратява принудителните бракове. Съгласно правото относно брака в **NL** и двамата партньори трябва да имат навършени най-малко 18 години. Ако лице под 18 годишна възраст сключи (или е сключило) брак в чужбина, правителството не признава брака, докато и двамата партньори не навършат 18 годишна възраст. Това е заложено в Закона за (превенция на) принудителния брак. При всички случаи, свързани с брак на дете, **NIDOS** извършва оценка и взема решение дали детето може да бъде настанено в подслона заедно с партньора. От настояника зависи да се вземе решение в съгласие с висшите интереси на детето. Деца под 16 годишна възраст обаче (и в случаи на принудителен брак) не се настаняват заедно с партньора.

В случаи на увреждане, здравословни проблеми, бременност и др.⁸⁴

Участват следните органи, като тези отговорни за предприемане на първоначалните действия са отбелязани със звезда.

- ⇒ Органът в областта на международната закрила в **CY, DE, DK, FI, IE, NO** и **SI**;
- ⇒ Органите по приемането/настаняването в **AT, BE*, DK, FI, LT, NO, PL** и **SI**;
- ⇒ Органите за закрила на детето в **AT*, DK, LT, NL** и **NO**;
- ⇒ Органите за социални грижи в **AT, BE*, BG*, CY*, DE*, DK, EL, FR, HU, SE*, SI** и **SK***;
- ⇒ Други участници/органи в **BG** (здравни органи), **DK** (здравни органи), **IE*** (полиция) и **SI** (законен представител).

Г) В СЛУЧАИ НА УВРЕЖДАНЕ, ЗДРАВΟΣЛОВНИ ПРОБЛЕМИ, БРЕМЕННОСТ И ДР.						
	Органи в областта на международната закрила	Органи по приемането	Органи за закрила на детето	Органи за социални грижи	Съдебни органи	Друг участник/орган
AT		√	√* Служба за младежта*	√		

⁸² Не се предоставя специфична информация.

⁸³ Не се предоставя специфична информация.

⁸⁴ В **ДЧ**, отбелязани със звезда, участващите органи споделят отговорността за предприемане на първите стъпки/действия.

Г) В СЛУЧАИ НА УВРЕЖДАНЕ, ЗДРАВΟΣЛОВНИ ПРОБЛЕМИ, БРЕМЕННОСТ И ДР.						
	Органи в областта на международната закрила	Органи по приемането	Органи за закрила на детето	Органи за социални грижи	Съдебни органи	Друг участник/орган
BE		√* Отделно приемане и адаптиране		√* Белгийската здравна система в случаи на изключително тежки здравословни проблеми ⁸⁵		
BG				√* Социалните и здравните органи		√ Здравните органи/други
CH	Сътрудничество с компетентните (кантоналните) органи (напр. органи по съдебно преследване, кантонални органи за закрила на детето, НПО и др.).					
CY	√ определя случая			√*		
DE	За интервюто се вземат под внимание специалните нужди в колкото е възможно по-висока степен			√*		
DK	√	√ Ако общинските органи решат, че за детето са необходими социални мерки, операторът на центъра за настаняване определя мерките	√	√		√ Здравните органи
EE	Случаите се разглеждат поотделно					
EL				√ Национален център за социална солидарност		
ES⁸⁶	Прилага се специален протокол. Процедурата за предоставяне на убежище може да бъде преустановена до гарантиране на благосъстоянието на непълнолетното лице като цяло и в зависимост от профила на уязвимостта					
FI	√ Свързване с приемното звено	√				
FR				√ Медицински грижи		

⁸⁵ При непридружени деца.

⁸⁶ Не се предоставя специфична информация.

Г) В СЛУЧАИ НА УВРЕЖДАНЕ, ЗДРАВΟΣЛОВНИ ПРОБЛЕМИ, БРЕМЕННОСТ И ДР.						
	Органи в областта на международната закрила	Органи по приемането	Органи за закрила на детето	Органи за социални грижи	Съдебни органи	Друг участник/орган
HU				√ Медицински грижи		
IE	√ Службата за международна закрила уведомява полицията					√* Полиция
IT ⁸⁷						
LT		√	√			
LV	При всички случаи органите, участващи в процедурата за предоставяне на убежище, трябва да действат в съответствие със законодателството. Досега не са изпълнени специфични процедури.					
NL			√ NIDOS			
NO	√*	√*	√*			
PL		√ Центрове за специализирани грижи				
RO ⁸⁸						
SE				√* Здравни служби, с които се свързва настойникът		
SI	√	√		√	√ Законен представител	
SK				√* Здравни служби		

Пример от практиката: случаи на увреждане, здравословни проблеми, бременност

DK: В случаи на увреждане, здравословни проблеми, бременност, както и в случаи на насилие, основано на пола, например принудителен брак и др., са налице следните мерки:

Непридружени деца, търсещи убежище, и деца мигранти, които попадат в обхвата на дейност на Детската имиграционна служба, по принцип се настаняват в специални центрове за настаняване на деца. Служителите на тези центрове се обучени да се грижат за специфичните нужди на уязвими деца.

При пристигане на непридружено непълнолетно лице в **DK** се определя личен представител, който да обслужва интересите на непълнолетното лице. Личният представител се определя колкото е възможно по-рано в процеса и преди всяко решение за връщане, и е ангажиран с детето през целия процес. Назначението приключва, когато детето навърши 18 години.

⁸⁷ Не се предоставя специфична информация.

⁸⁸ Не се предоставя специфична информация.

Раздел 5. Специализация и обучение на персонала

В този раздел са разгледани различните инструменти и обученията за квалификация на служителите при контактите им с деца или при разглеждане на техните документи.

Повечето от отговорилите държави от ЕС+ (**AT, BE, CH, CY, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, NO, SE, SI** и **SK**) предвиждат специални механизми за разглеждане на молби за международна закрила, подадени от деца. От тях 13 държави от ЕС+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EL, FI, FR, NL, NO** и **SE**) имат специализирани служители/звена, които получават целево обучение. В **BG, ES, LT** и **PL** няма специални механизми за разглеждане на молби от деца. От **RO** не са предоставили информация по този въпрос.

В десет държави от ЕС+ (**BG, EE, ES, IT, IE, LT, LV, PL, RO** и **SI**) служителите, отговорни за разглеждането на молби за международна закрила, подадени от деца, получават специално обучение, докато в **HU, IE** и **SK** този тип служители не преминават през специално обучение.

Други мерки включват:

- ⇒ специални мерки, които биха били във ВИД, във **EE, EL** (специални помещения, ако е възможно), **FI**⁸⁹ и **SE**;
- ⇒ адаптирани помещения за провеждане на интервюта в **BE, CY, DE, FR, IE, NL, IT, PL** и **SK**;
- ⇒ обучение на преводачи, в **BE, DE**⁹⁰, **FR** и **IE**;
- ⇒ преводачи от същия пол в **CY, FR** и **SE**;
- ⇒ обучен законен представител в **DK, FR** и **SE**;
- ⇒ специални мерки според индивидуалните нужди в **SI**;
- ⇒ специални насоки в **CH, EL, FR**;
- ⇒ присъствие на психолог в **PL, FR** (ако детето има проблеми, свързани с психичното здраве).

Пример от практиката: Специализация

В **BE** например има специализиран екип, който разглежда молби за предоставяне на убежище, подадени от деца. Този екип от експерти преминава през специализирано обучение, следва разпоредби относно разглеждането на молби за предоставяне на убежище, подадени от деца, и провежда редовни срещи по специфични за децата теми (както за придружени, така и за непридружени деца). Сходни мерки са налице в **SK**, докато в **SE** разглеждането на молбата за предоставяне на убежище се адаптира спрямо възрастта и зрелостта на детето и се осъществява в помещения, пригодени за деца.

При обяснение на процедурата за предоставяне на убежище, служителите в **DK** вземат под внимание възрастта, зрелостта, националността и произхода на детето, а въпросите и техниките на интервюто се адаптират съобразно тях. Това се прави с цел да се гарантира, че детето разбира процедурата за предоставяне на убежище и въпросите.

В **PL** специализирани психолози предоставят подкрепа по време на интервютата с деца.

Обучение

Служителите, натоварени с обработката на случаи, получават обучение по разглеждане на молби за международна закрила, подадени от деца, в 23 държави от ЕС+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL,**

⁸⁹ Служителят, натоварен с обработката на случаи, изисква ОВИ от социалния работник

⁹⁰ Под формата на специален видео инструмент.

ES, FI, FR (определените да водят интервюта с деца), **HU, IE, IT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI** и **SK**). В **LT** не се предоставя обучение за служители, натоварени с обработката на случаи.

В 19 от отговорилите държави от ЕС+ (**AT, BE, BG, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LV, NL, PL, RO, SE** и **SK**) се използва комбинация от модули за обучение, инструменти и практически насоки на EASO. Инструменти на EASO се използват в 18 от отговорилите държави (**AT, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, HU, IT, LT, LV, NO, PL, RO, SE** и **SI**). Практическите насоки на EASO се използват в 5 от държавите от ЕС+ (**CY, EE, HU, LV, NO**), а модулите за обучение на EASO — в 17 ДЧ (**AT, BE, BG, CH, CY, EL, FI, FR, HU, IT, LV, NL, PL, RO, SE, SI** и **SK**).

В **BE** е задължително преминаването на Модула на EASO за интервюиране на деца. Три-дневно обучение относно детето в процедурата за предоставяне на убежище, съсредоточено върху етапите на развитие, травмата, културната чувствителност, загубата, ефектите на миграцията върху децата и устойчивостта е част от задължителната национална обучителна програма за служители, обработващи молби, подадени от деца. Допълнителна специализация за някои служители от специализирания екип, разглеждащ молби, подадени от деца, се предоставя посредством модулите на EASO относно интервюиране на уязвими лица, търсещи убежище и сексуална ориентация и полова идентичност. В **CY** опитни служители разглеждат молби от деца за международна закрила, след като са преминали редица обучителни сесии, включително модулите на EASO. По подобен начин в **EE** служителите, натоварени с обработката на случаи, са преминали модула на EASO, както и подходящо вътрешно обучение.

Десет от отговорилите държави разполагат с национално обучение (**AT, BE, CH, DE, DK, FI, FR, NO, PL** и **SE**). В **AT** служителите, натоварени с обработката на случаи преминават специализирано обучение за интервюиране на деца, което се предлага периодично от национални експерти. По подобен начин в **CH** и **DK** се предоставя специализирано обучение относно техниката за интервюиране на деца и ВИД. В **DE** се предоставя специално основно обучение по национално право и практика, както и обща психологическа информация, ако е необходимо. В **NO** се предоставя национално обучение по техники на интервюиране, определяне на възрастта, оценка на достоверността, ВИД и други специфични за децата правни инструменти. В **SI** държавните служители преминават редовно обучение съгласно Закона за международна закрила и по-специално относно третирането на непълнолетни лица и предоставянето на помощ за ефективното упражняване на правата на непълнолетните лица.

В допълнение към това някои държави (**CH, FR, IE – TUSLA**) приемат свои собствени национални/вътрешни насоки.

В девет държави от ЕС+ се използват доклади за държава на произход (ИДП) (**CH, DK, EE, EL, FR, IT, PL, SI** и **SK**), докато девет ДЧ следват насоките на ВКБООН (**CY, DK, EE, FR, HU, IE, LV, RO** и **SK**).

Специализация по свързани с детето въпроси

Възможност за търсене на съвет, при необходимост, от експерти по въпроси, свързани с детето има в 21 от отговорилите държави (**AT, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NO, PL, RO, SE, SI, SK**). Служителите могат да искат съвет от:

- ⇒ Експерти в рамките на звеното/специализираното звено: **CH, DE, FI, FR, HU, NO**
- ⇒ Специализирани институции (органи за закрила на детето/прокурор): **EE, EL, ES, HU, IE, SI**
- ⇒ Други експерти (т.е. лекари, психолог, адвокати): **DK, EE, IT** (в приемни центрове), **LV, SK**
- ⇒ Външни специалисти: **CY⁹¹, DE, SI**;
- ⇒ Оперативни и правни специалисти: **SE**

Такава възможност не съществува в **BE** и **NL**.

BG не е предоставила информация относно възможността за търсене на съвет от експерти по свързани с децата въпроси.

⁹¹ В рамките на Плана на EASO за специална подкрепа на Кипър специализираните служители, натоварени с обработката на случаи, имат възможността да обсъждат тези видове въпроси с експерти от EASO, разположени в Кипър.

Препоръки

Въз основа на резултатите от проведената консултация и идентифицираните добри практики в някои ДЧ, EASO предлага следните препоръки за адресиране на предизвикателствата пред ефективната защита на децата в процедурите за предоставяне на убежище.

Оперативни определения

Практиката показва някои важни разлики във фигурите и ролите, анализирани на територията на ЕС, което създава различия в разглеждането и третирането на сходни случаи на деца.

▶ Като отчитат особеностите на националните системи, органите следва да засилват сближаването в категоризацията и третирането на деца, така че те да получават еднаква защита, независимо от приемащата страна.

Деца, придружени от родители

Съществува риск нуждите от закрила на деца, придружени от родителите си, да се пренебрегват. Тези нужди следва да се разглеждат независимо дали детето е пълноправен молител, или е зависимо от родителите си дете в процедурата за предоставяне на убежище. В някои случаи интересите на детето и интересите на родителя(ите) може да се различават или дори да са в конфликт. В такива ситуации изслушването на мнението на детето е от първостепенно значение. Това е важно не само защото това е право, заложено в КПС, но и защото е възможност за служителя, натоварен с обработката на случаи, да **разгледа потенциалните основания за международна закрила**, които детето може да не иска да сподели в присъствието на своите родители (напр. заявяване на сексуална ориентация или полова идентичност).

▶ Гарантирайте, че придружените деца участват активно в решенията, които засягат живота им, и биват изслушвани по време на интервюта за предоставяне на убежище.

В този смисъл ефективното предоставяне на информация и наличието на гаранции, например „поверителност“ или „достъп до правен консултант“ са от особено голямо значение за придруженото дете. Националният орган в областта на международната закрила заедно с участници от областта на закрилата на детето трябва да оценяват дали детето следва да се интервюира в присъствието на правния консултант, вместо това на родителите. Тези участници трябва да оценяват също и дали родителите следва да имат достъп до досието по случая на детето, когато то съдържа поверителна информация, и дали за детето и родителите следва да се вземат отделни решения относно молбите им за международна закрила.

▶ От изключително значение е твърденията на детето да не се използват срещу него при разглеждането на молбата му за международна закрила или при разглеждане на молбата на родителите. По време на интервюто детето следва да бъде уведомено за това и у него да се създаде увереност в това отношение.

Като цяло националният орган в областта на международната закрила следва да гарантира, че при разглеждане на случай детето не се поставя в ситуация, която би му навредила, и че на родителите не се предоставя поверителна информация без съгласието на детето. Когато се наблюдават признаци на малтретиране и/или експлоатация, отговорният служител гарантира, че съответните органи се уведомяват по надлежния ред и **детето получава помощ и грижи**.

Непридружени деца

Децата, които не са придружени от своите родители или от отговорно за тях пълнолетно лице, или които попаднат в такава ситуация след влизане на територията, са непридружени и следва да се считат и третират като такива. Определянето на представител и/или настойник следва да стане незабавно, за да не се проточва периодът, в който детето е в положение на изострена уязвимост.

► За ролята на представителя в процедурата за предоставяне на убежище е необходимо лице, което познава националната процедура за предоставяне на убежище и може да подпомага на детето да премине през нея.

За ролята на представителя или настойника, ако е приложимо, е необходима независимост, знания и отдаденост. Важно е ролята да не е свързана с конфликт на интереси и да се упражнява от специалисти, а не от други лица, търсещи международна закрила.

Отделени от семействата си деца

Деца, които са придружени от роднини или пълнолетни лица, които не са им роднини, са непридружени деца и следва да им бъдат предоставяни необходимите гаранции, включително да им бъде определен настойник или представител също както за всяко друго непридружено дете. Отделените от семействата си деца могат да изложени на специфични рискове и уязвимости под отговорността на придружаващото пълнолетно лице, особено когато то не може да предоставя пълноценни грижи за детето или в случай че злоупотребява с него. За да се предотврати това, трябва да се проведе оценка на връзката между детето и пълнолетното лице.

Съответно, братя/сестри, съпрузи, членове на семейството или други роднини или лица, които придружават детето не следва да се считат отговорни за него. За да се определи подходящо лице, което да полага грижи, органите за закрила на детето следва да извършат подробна оценка на способността и готовността на лицето да се грижи за детето.

► Осигурете извършването на оценка на способността и готовността на лицето, полагащото грижи, както и че условията за полагане на грижи са във висшите интереси на детето.

Особено важно е да се проверят взаимоотношенията и връзките между детето и пълнолетното лице с цел да се гарантира, че връзката е във висшите интереси на детето. Тази проверка обаче не следва да се ограничава до документираните семейни или кръвни връзки (далечните роднини или основно обслужващите лица може да нямат кръвна връзка). Същевременно, ако не се позволява на детето да контактува с придружаващото го пълнолетно лице, което може да е единственият човек, на когото детето има доверие в условията на преместването, това може също и да навреди на детето. Всички свързани елементи, включително рисковете от трафик или експлоатация, трябва да се разгледат внимателно предвид висшите интереси на детето.

Подаването на отделни молби за предоставяне на убежище, не присъствието по време на интервюто с детето или не определянето официално за настойник на детето не предполага физическо отделяне от семейната единица. Отделянето на семейството следва да става само когато това е във висшия интерес на детето (когато има признаци, че детето е в риск).

Сключили брак деца

Сключилите брак деца следва при всички случаи да се считат и третират като деца.

Комитетът по КПД⁹² препоръчва минималната възраст за сключване на брак със и без съгласието на родителите да бъде 18 години както за момичетата, така и за момчетата. Освен това Съветът

⁹² Комитет по КПД, Общ коментар № 6 (2005 г.): Третиране на непридружени и отделени от семействата си деца извън тяхната държава на произход, 1 септември 2005 г., CRC/GC/2005/6, параграфи 23—24

на Европа призовава своите държави членки да „определят или повишат минималната законова възраст за сключване на брак за жени и мъже на 18 години“. Освен това Съветът настоятелно призовава своите държави членки да се „въздържат от признаване на принудителните и детските бракове, сключени в чужбина, освен когато признаването би било във висшите интереси на жертвите, що се отнася до ефектите на брака, по-специално за целите на гарантирането на правата, които в противен случай не биха могли да упражнят.“⁹³

Определението за непридружено дете в *правото* на ЕС в областта на убежището⁹⁴ не изключва сключилите брак деца. Следователно сключилото брак дете трябва да се счита за непридружено и да се ползва със специални процедурни гаранции, налични за непридружените деца съгласно ДПУ (преработен текст) или за придружено, ако детето е придружено от родителите си или от отговорно пълнолетно лице (настойник или представител).

► В случай че детето е отделено от родителите или законния си настойник, следва да се гарантира, че съпругът/съпругата няма да бъде определен/а за настойник на детето.

Определянето на съпруга/съпругата на детето за настойник би създавало ситуация на дисбаланс, при която детето би било правно зависимо от пълнолетното лице, което би направило детето уязвимо.

Когато се разглеждат висшите интереси на дете, сключило брак по време на процедурите за предоставяне на убежище, **трябва внимателно да се вземат под внимание отношенията между детето и съпругът/съпругата**, за да се определи целта на брака и дали детето е дало съгласието си за сключването му.

Вариантът да остане с пълнолетния съпруг/съпруга следва да е възможен, ако е от полза за детето, след като се разгледат причините за зависимостта. Важно е да се вземе предвид дали двойката има деца и, ако е така, правото на цялост на семейството. В държавите членки, в които възрастта за изразяване на съгласие се определя от националността на съпрузите, но не и от самите държави членки, следва да се въведат специални гаранции.

Само в случай, че бъде установено, че отношенията са предмет на съгласие и че са във висшите интереси на детето може да се обмисли дали детето и съпругът/съпругата следва да подадат една молба и как това може да се отрази на условия за техния прием и настаняване. Необходимо е активното участие на съответните органи в държавата членка, за да се гарантира защитата на детето по време на цялата процедура.

Деца със собствени деца

Важно е да се вземе предвид дали двойката има деца и, ако е така, правото на запазване на целостта на семейството и дали има допълнителни притеснения във връзка със защитата на тези деца. Следва да се направи отделна оценка на висшите интереси на собствените деца на детето.

► Осигурете провеждане на оценка на висшите интереси за всяко дете.

Деца в риск от или жертви на трафик

Следва внимателно да се разгледат всякакви потенциални рискове от трафик на детето, включително от гледна точка на условията на приемане и консултирането.

⁹³ Резолюция на Съвета на Европа, 1468 (2005) относно принудителните бракове и детските бракове, достъпна на <http://assembly.coe.int/nw/xml/xref/xref-xml2html-en.asp?fileid=17380&lang=en>

⁹⁴ Член 2, буква л) от ДП (преработен текст).

► Осигурете всички защити, за да се гарантира закрилата и безопасността на децата, жертви или потенциални жертви на трафик на хора, както и техните близки. Тези гаранции включват прилагане на национален механизъм за насочване, за да се гарантира адекватна помощ.

Преценка дали е във висшия интерес на детето да се следват специфичните процедури за жертви на трафик или процедурата за предоставяне на убежище или детето да премине едновременно и през двете процедури в зависимост от националната практика на съответната държава от ЕС+.

Изчезнали деца

Изчезването на деца от официалните канали и процедури е един от най-тревожните въпроси за органите и други заинтересовани страни.

Докато пътуват, преди и след като влязат в ЕС, неустановените деца следващи миграционните маршрути в ЕС, са изложени на риска да станат лесна плячка за мрежите за трафик. Често превозвачите на мрежите за трафик изпълняват ролята на обикновени контрабандисти, които улесняват прехвърлянето на детето в мрежите за трафик. Освен това контрабандистите може да се възползват от уязвимостта на детето и да злоупотребяват с него.

► Подсигурете, провеждането на оценка на риска детето да изчезне от мястото си на настаняване, включително за да се опита да премине в друга държава от ЕС +, и че са налице мерки за смекчаване на този риск.

Рискът може да бъде смекчен като детето бъде информирано относно процедурите за предоставяне на убежище и очакваните срокове, като по този начин редовно му се предоставя ясна, разбираема и съобразена с възрастта информация, по-специално относно последиците и рисковете от опити за неправомерно пътуване до друга държава от ЕС +, било то самостоятелно или с помощта на престъпни мрежи или лица, извършващи превеждане през граница. Даването на приоритет на случая е друг начин за смекчаване на този риск.

ЛГБТИ деца

Децата може да имат заявки и въз основа на тяхната сексуална ориентация, полова идентичност и изразяване. Ранното разкриване продължава да бъде предизвикателство, тъй като детето често е от държава, в която да бъдеш ЛГБТИ лице е табу и дори престъпление. Предоставянето на информация е от съществено значение, за да може детето да бъде осведомено за наличната закрила в приемащата страна.

Много важен е също достъпът до специализиран преводач, преминал обучение по неутралните и прости изрази, използвани на езика на произход, за да може да използва изрази, които нямат отрицателни асоциации. Преводачът и интервюиращият следва да приемат и използват изразите, които използва детето, за да опише себе си (освен ако тези изрази не са отрицателни), и да говорят за обстоятелствата на детето според съответната ИСП, а не според евроцентрични възприятия.

Освен това е много вероятно детето да има негативни мисли, свързани с непринадлежност към общността, с това, че е било обект на стигматизация, изолация и чувство на срам.

► Уверете се, че оценяването на тези основания следва описанието на тези чувства като се водите от мисловния процес на детето.

Анализът на заявката не следва да се основава на предразсъдъци или субективни предположения (как следва да изглежда едно хомосексуално дете или как следва да се държи и др.); последиците от предубежденията. Служителят, натоварен с обработката на случаи, никога не следва да задава лични въпроси, относно сексуалните практики на кандидата и никога не следва да гледа или приема материали с неприлично съдържание.

Деца с увреждания

На децата с увреждания може да е по-трудно да разбират предоставяната им информация, както и да обосноват ефективно своята молба. Следователно служителят, натоварен с обработката на случаи, лица в контакт с детето следва да поемат по-голяма тежест на доказване и в максимална степен да гласуват доверие. В резултат на това е от съществено значение да се приема проактивна нагласа и съпричастност във връзка с оценяването на специалните нужди и, ако е необходимо, детето следва да се насочи за помощ, например към медицински или психологически грижи, и да му се осигури подкрепа или материална помощ, включително и на етапа на приемане.

► Подсигурете необходимата подкрепа (специализиран интервюиращ и преводач, адаптирани канали на предоставяне на информация и помещения).

Не следва да се включват заключения относно диагнозата за здравето на детето или на придружаващите го молители, освен ако не е приложен медицински доклад.

Деца с психологически травми или в дистрес

Преживяното в държавата по произход (например война, смърт на членове на семейството или сексуална злоупотреба), по време на пътуването (например изложеност на насилие или дискриминация) или в приемащата страна (расизъм, несигурност за бъдещия им правен статут) може да бъде от травматичен характер. Въпреки, че децата са много устойчиви, има и повишен риск те да развият проблеми с психичното здраве в резултат на тежки преживявания.

Начинът, по който децата реагират на стресови ситуации, зависи от тяхната възраст и етап на развитие. В резултат на тежки загуби е възможно развитието на детето да се влоши на когнитивно и емоционално равнище. Децата може да изпитват трудности да изразяват емоции като скръб или да проявяват емоциите си в раздразнително поведение. Те може да страдат от други често срещани проблеми с психичното здраве поради откъсването от страната на произход, включително депресия, тревожност, скръб, нарушения на съня, както и агресия, тенденции към самоубийство и психоза.

Психологическата травма или стрес може да засегнат възможността на детето да даде показания за преживяванията си и следователно тези уязвимости следва да се вземат под внимание по време на личното интервю. За да помогне на децата да споделят преживяванията си, е от съществено значение интервюиращият да има нагласа на **съпричастност**.

► Подсигурете, че персоналът е обучен на съобразени с детето техники на интервюиране, за да предотвратява допълнителни травми и стрес.

В допълнение служителят, който разглежда делото на детето, следва **проактивно** да търси информация от други участници, за да запълни получената информация.

В случай на разпокъсани или несвързани мисли служителят, натоварен с обработката на случаи, трябва да поеме **по-голяма тежест на доказване**. Когато информацията, получена в хода на личното интервю, все още не е достатъчна, се прилага **принципа на тълкуване в полза на кандидата при съмнение**. Когато детето изглежда сериозно травмирано или неспособно да се изразява, интервюто може да му навреди или да възпрепятства възстановяването му. В такива случаи интервюто не следва да се провежда или следва да се отложи, докато детето бъде готово за него.

Множество уязвимости

Горепосочените препоръки са насочени към специфични и допълнителни уязвимости (деца, жертви на трафик на хора, деца с увреждания). Възможно е обаче да има случаи с не толкова видими, но също толкова важни уязвимости (деца, жертви на мъчения или други форми на сериозно физическо или психологическо насилие, включително основано на пола насилие и др.), които да не са установени.

Следователно е много важно служителят да е особено чувствителен към всякакви допълнителни признаци за специални нужди и за други по-трудно установими уязвимости, по-специално такива, които са свързани със специфични за детето основания за преследване (например момиче със сериозни здравословни проблеми, тъй като е била подложена на генитално осакатяване на жени).

Някои уязвимости могат да засегнат способността на детето да разбере процедурата за предоставяне на международна закрила и да представи и обоснове своето искане по време на личното интервю.

► Задължение на всеки служител е да установява допълнителните уязвимости на всеки един етап и да прави необходимите корекции през различните етапи от процедурата, за да гарантира, че са удовлетворени специалните нужди на детето.

Висшите интереси на детето

ВИД са първостепенно съображение, което понякога трябва да бъде съгласувано с интересите на други лица, включително тези на държавата. Тежестта, която ще се отдаде на ВИД, ще бъде част от анализа, който прави лицето, вземащо решенията. ВИД са с висок приоритет, а не само едно от няколко съображения⁹⁵.

Висшите интереси на детето трябва да бъдат приоритет. Вземането под внимание на ВИД е непрекъснат процес, който изисква оценка преди вземането на важни административни решения. Процесите на зачитане на ВИД трябва да започват преди процедурата за предоставяне на убежище и да продължат и след това. Докато детето е в процедура за предоставяне на убежище, оценяването на ВИД остава задължение на органите за закрила на детето, органите по предоставяне на убежище и на други участници. Участниците в закрилата на детето едновременно извършват ОВИ за множество цели (приемане, образование, упражняване на родителски права и др.). Същевременно органите в областта на убежището също имат отговорността да разглеждат приоритетно ВИД на всички етапи от процедурата за предоставяне на убежище. Тези оценки следва да се допълват, като продукт на взаимодействие между различните участници и цели на оценката като се избягва припокриване.

► Когато органите в областта на международната закрила са първите, които осъществяват контакт с дете, или отговарят за различни процедурни/правни механизми, те могат да бъдат призовани да инициират процесите на определяне на ВИД.

В тези случаи, и особено когато те включват въпроси, свързани с ВИД и процедурни гаранции по време на личното интервю, следва да се включат всички свързани участници, както и детето да не бъде лишено от възможности да бъде отделно изслушано по въпроси от негов висш интерес.

Преди вземане на решение, което засяга детето, следва да се вземат под внимание висшите му интереси. Тези решения касаят въпроси като отделяне или не на молбата на детето от тази на родителите, съпруга/съпругата или други членове на семейството или провеждане или не на отделно лично интервю с детето без присъствие на родителите. Други решения са свързани с това дали е във висшите интереси на детето да бъде интервюирано, на кое място да се случи това, кога, колко време следва да продължи интервюто; избор на преводач/служител, натоварен с обработката на случаи/служител по регистрацията, който разглежда молбата на детето; решение за извършване на оценка на възрастта⁹⁶ или предприемане издирване на семейството на детето; както и къде да бъде настанено детето, и др.

⁹⁵ Комитет по КПД [Общ коментар № 14 \(2013 г.\) относно правото на детето неговите висши интереси да бъде разглеждан като първостепенно съображение \(член 3, параграф 1\)](#), 29 май 2013 г., CRC/C/GC/14, раздел IV.A.4, параграфи 36—40.

⁹⁶ Определянето на възрастта е процедура, посредством която органите се стремят да установят хронологичната възраст или диапазона на възрастта на дадено лице с цел да определят дали лицето е дете или пълнолетно лице. Допълнителна информация е достъпна в [Практическото ръководство на EASO за определяне на възрастта](#), 2018 г.

За добра практика се счита провеждането на допълнителен преглед и одобрение на всяка препоръка или оценка, направени по отношение на висшите интереси на детето, на принципа на двойната проверка, според който даден случай се разглежда от най-малко двама служители.

При оценяване на ВИД, ако детето желае и ако е възможно, събеседванията с него за ОВИ могат да се провеждат от официален оценител и преводач от предпочитания от детето пол.

Оценителите следва да се стремят проактивно да получават информация от съответните източници за целите на оценката, по-специално от тези, които са наясно с положението на детето (като например настойникът/представителят, лицето, което понастоящем се грижи за детето, социалните работници в приемните центрове, представител, членове на семейството и др.). Поради тази причина, преди ОВИ, следва да се съберат данните за контакт на съответните страни.

Всеки процес на вземане на решение, при който се отчита ВИД като първостепенно съображение, трябва да включва зачитане на правото на детето да изразява свободно своите възгледи. Когато детето реши, че иска да бъде изслушано, то може да реши как да стане това (в писмена форма, с рисунка или устно) и дали пряко или чрез представител (настойник/родител). Ако детето е изразило мнението си, пряко или косвено, това мнение трябва да получи съответната тежест според възрастта и зрелостта на детето.

Когато детето разбере, че мнението му се взема предвид, то може да е по-склонно да съдейства, което е от допълнителна полза за процедурата. Вземането под внимание на мненията на детето не означава, че всички негови желания ще бъдат удовлетворени, но когато това е възможно, ще насочва процеса, а окончателното решение ще зависи от обстоятелствата по случая.

Процедурата за предоставяне на убежище

Тези процедурни гаранции и защиты трябва винаги да бъдат осигурени и прилагани като част от процедурата за предоставяне на убежище на деца. Процедурните гаранции са задължение на органите и право на децата.

Подаване на молба за международна закрила:

Много от мерките, специфични за процедурата за предоставяне на убежище, може да се прилагат още от момента на подаване на молба, от който момент нататък детето се счита за кандидат.

Оценка на възрастта

Когато възрастта е неизвестна и са налице основателни съмнения по отношение на нея, може да е необходимо органите да направят оценка на възрастта на лицето, за да се определи дали то е пълнолетно или дете. Докато не бъде определено като пълнолетно, търсещото убежище лице следва да се счита и третира като дете.

Процесът на оценка на възрастта⁹⁷ трябва да се извършва, като се прилага цялостен и мултидисциплинарен подход, който да гарантира, че са налице всички необходими гаранции, че са спазени всички принципи и че са защитени правата на търсещия убежище. Тъй като понастоящем няма единствен метод, чрез който може да се определи точната възраст на дадено лице, диапазонът на спорната възраст може да се намали чрез съчетаването на методи за оценка не само на физическото развитие, но и на зрелостта и психологическото развитие на търсещия убежище.

⁹⁷ Допълнителни насоки могат да бъдат намерени в [Практическото ръководство на EASO за определяне на възрастта](#), 2018 г.

► За целите на оценката на възрастта следва да не се използват методи, които се прилагат върху голо тяло или включват преглед, оглед или измерване на полови органи или интимни части на тялото.

След като дете търсещо убежище бъде определено като непридружено от родителите или от отговорно пълнолетно лице, незабавно следва да се определи настойник/представител, а детето следва отрано да се уведоми за процеса за издирване на семейството. Информираността и разбирането на процеса и неговата цел би помогнало допълнително на детето да предостави необходимата информация за предприемане на издирването на семейството.

Издирване на семейства

Целта на издирването на семейства е да се намери информация за местонахождението на членовете на семейството на детето или лицата, които са се грижили за него.

Събраната информация може да помогне на съответните заинтересовани страни да определят индивидуалните нужди на детето и, в зависимост от тези нужди, да изготвят и предоставят адекватна и персонализирана закрила и грижи, както и да определят висшите интереси на детето въз основа на индивидуалните му обстоятелства.

След като се потвърди, че предприемането на издирване на семейството е във висшите интереси на детето, процесът следва да започне без ненужно забавяне и да се приоритизира при зачитане на процедурните гаранции. Препоръчително е обаче на детето да се даде време за размисъл и почивка.

► В случай на успешно издирване на семейството и при условие че е във висшия интерес на детето това може да доведе до възстановяване на семейните връзки. В крайна сметка това може да доведе до събиране на детето със семейството за целите на оценката.

След като семейството бъде открито или ако детето изглежда е придружавано от пълнолетни лица, които твърдят, че са членове на неговото семейство или негови роднини, органите трябва да установят съществуването на семейна връзка между детето и предполагаемия член на семейството. Трябва да се оценят способността и готовността на члена на семейството да се грижи за детето и да действа в неговия висш интерес.

Приоритизиране

Процедурите за предоставяне на убежище на деца следва да се разглеждат като високо приоритетни. Да се приоритизира означава да се действа на първо място, а не да се действа бързо.

► Приоритизирането предполага вземане на необходимите решения, свързани с досието, колкото е възможно по-скоро.

Това е съвместимо с временно спиране на процедурата, когато това би било най-подходящо предвид обстоятелствата (дете в риск от трафик или жертва на трафик; дете, нуждаещо се от терапия, за да може да започне да споделя; в случай че не е наличен представител или преводач и др.). Това е подходящо, при условие че оценката и решението за преустановяване на процедурата се изготвят бързо. В такъв случай детето и настойникът незабавно се уведомяват за продължителността и причините за временното спиране. Следва да се гарантира, че нуждаещите се от международна закрила деца не се принуждават да чакат без да има основателни причини за временно спиране на процедурата. Решението за временно спиране на процедурата следва редовно да се преразглежда.

Оценка на уязвимостта и определяне на специални нужди

Определянето на специалните процедурни нужди на децата е задължение също и по силата на ДПУ (преработен текст), както и извършването на оценки на уязвимостта — съгласно Директивата относно условията на приемане (преработен текст). Това може да включва ангажирането на всички участници, като например органите за закрила на детето или доставчиците на услуги в тази област.

► При текущите ОВИ следва да се взема под внимание фактът, че способностите или специалните потребности на детето се променят с течение на времето и предприетите мерки трябва да могат да бъдат преразгледани или коригирани по съответен начин за сметка на вземането на окончателни или необратими решения.

По време на цялата процедура за предоставяне на убежище децата трябва да бъдат защитени от всякакви форми на насилие, малтретиране, пренебрежително отношение и експлоатация. Служителите в областта на убежището трябва да вземат под внимание и да внимават за възможни признаци за уязвимост и рискове, включително бягство, с цел да се гарантира безопасността на детето по време на процедурата за предоставяне на убежище. Това би могло да включва например, наред с другото, въпроси относно преживявания на детето в родината му, по време на пътуването или в приемния център, здравни аспекти или взаимоотношенията с придружаващото го семейство и/или лицето, полагащо грижи за него.

Следва да се събира информация относно благосъстоянието на детето и за евентуални опасения във връзка с неговата защита и безопасност. Събирането на такава информация и отдаването на необходимата ѝ тежест могат да допринесат за гарантиране на закрилата на детето, например за да се предотврати попадане на детето в ръцете на лица, които са го малтретирани или наранявали, или са го направили жертва на трафик, или осъществяването на контакт с такива лица.

Посочените в тези препоръки въпроси може да окажат влияние върху условията на приемане и стандартите на приемане/настаняване⁹⁸.

Представителство

Според FRA⁹⁹ използването в ЕС на термините „настойник, представител и законен представител“ е непоследователно и националните терминологии също варират. Следователно изразите за определяне на тези фигури следва да поясняват функциите на определеното лице, вместо определения термин. За ролята на представителя в процедурата за предоставяне на убежище, предвидена в *правото* на ЕС в областта на убежището, е необходимо лице, което познава националната процедура за предоставяне на убежище и може да помага на детето да премине през нея. Важните задачи в процедурата за предоставяне на убежище (например предоставяне на надеждна информация на детето, подготвяне на детето за личното интервю, даване на съгласие от името на детето, определяне на специалните нужди на детето и действия във висшите интереси на детето) се възлагат на настойника/представителя.

► В светлината на тези задължения органите следва да гарантират, че определените лица не са в конфликт на интереси и че могат да изпълняват предназначенията им роля ефективно, независимо, експертно и с отдаденост.

Следователно специалистите (в широкия смисъл на думата, включително доброволци или служители, преминали подходящо обучение) са най-добре подготвени за тази роля за разлика от

⁹⁸ Вж. Ръководство на EASO относно условията на приемане на непридружени деца: оперативни стандарти и показатели, декември 2018 г.

⁹⁹ Вж. FRA, Доклад относно системите за настойничество/попечителство над деца, лишени от родителски грижи, в Европейския съюз, октомври 2015 г.

лица търсещи международна закрила, които са роднини и които трябва да се справят с несигурността на собствения си правен статут.

За да се даде възможност на настойника/представителя да изпълнява някои от тези задачи, той следва да бъде изцяло информиран за процедурите и да предостави съгласието си, когато това е в съответствие с висшите интереси на детето. Той следва да присъства на всяко интервю, проведено с детето, тъй като присъствието на настойника е част от гаранциите за спазването на правата на детето по време на интервюто. В случаите на деца с родители или отделени от семействата си деца, когато настойникът/представителят е друго лице, търсещо закрила, което може да има собствени трудности с преминаването през системата или може да ограничи или повлияе върху разказа на детето, висшите интереси на детето може да наложат това лице да не присъства на интервюто.

Предоставяне на информация

За да се избегнат езиковите бариери и свързаните с комуникацията проблеми, информацията се предоставя на език, който детето разбира. За да се избегне претоварване на децата с обширна информация при приемането, предоставянето на информация може да се извършва по начин, специфичен за времето или етапа, в зависимост от индивидуалните нужди на детето и от неговия капацитет. Следва да са налице гаранции, за да се осигури възможност детето да изрази възгледите, желанията и мнението си, да задава въпроси и да вземе информирано решение да участва в процеса.

Настойникът има ключова роля, за да се гарантира, че детето е подходящо информирано и разбира процедурите и възможният резултат от тях.

► Децата следва да се информират относно процедурите за предоставяне на убежище и разбирането им следва да се проверява, включително разбирането им за последиците за техния живот.

Съобразено с детето интервю¹⁰⁰

Когато се решава дали и как да се проведе интервю с детето по време на процедурата за предоставяне на убежище, следва да се вземат предвид висшите интереси на детето. В индивидуалната оценка следва да се вземе предвид не само капацитетът на детето да съставя собствено мнение и способността му да общува (т.е. когато не е възможно поради вида увреждане и др.), но и възстановяването му от травматични преживявания и въздействието на интервюто върху психическото му здраве. При индивидуалната оценка следва да се вземе предвид също и наличието на информация, получена от предишни интервюта и други източници. Възможно е да не се налага с детето да се провежда лично интервю за международна закрила, ако сведенията на неговите родители гарантират в достатъчна степен техния статут и не са възникнали признаци за индивидуални основания.

► В случаите, когато личното интервю бъде счетено за полезно за детето, то следва да се адаптира спрямо специалните му нужди.

Препоръчително е продължителността на интервюто и почивките да бъдат адаптирани спрямо вниманието на детето като отговорният служител и преводачът се държат възможно по-непринудено и съпричастно. Ако е възможно, детето следва да бъде попитано дали има предпочитание по отношение на пола на длъжностното лице и на преводача. В зависимост от миналия опит на детето, например момче, което е преживяло сексуално насилие от мъж, то може да избере присъствието на служител и преводач — жени.

¹⁰⁰ За да допълнително обучение относно начина на провеждане на лично интервю с деца за деца, можете да се регистрирате за модула за интервюване на деца от учебния план на EASO.

Информацията следва да се предоставя по директен и ясен начин. Трябва да се провери дали тя е разбрана, тъй като някои деца може да не се осмелят да зададат въпроси поради възрастта си, влиянието на културната среда от която идват или психологическото си състояние. При провеждане на лично интервю с деца търсещи убежище е от съществено значение интервюиращият да получи информация за общото положение на децата в държавата на произход. Позицията на децата в обществото може да бъде различна в зависимост от региона или държавата на произход на детето. В някои култури социалната позиция на дадено лице придобива тежест в на базата на възрастта и децата имат много ограничени права или правна защита.

Право на изслушване

Правото на изслушване важи за всички деца, които са способни да формират собствено мнение, независимо от възрастта. Изслушването на мненията на детето не следва да се ограничава да определена възраст, тъй като разбирането и способността на детето да формира и изразява мнението си не винаги е свързана с хронологичната му възраст.

► Всички деца имат правото да изразяват мнението си, а органите отдават дължимата тежест на тези мнения според възрастта и зрелостта на децата.

Следователно зрелостта на децата трябва да се оценява индивидуално от детски психолог или социални работници с опит в работата с деца. Тази оценка ще бъде информативна, що се отнася до адаптирането на езика за предоставяне на информация на непридружените деца и за проверка доколко тази информация е била разбрана. Освен това, за да могат децата да изразят своето мнение, процедурите трябва да бъдат адаптирани.

Процес на вземане на решения

Когато се оценява съдържанието на молбата за международна закрила, трябва да се обърне дължимото внимание на завишени рискови фактори, на които са изложени децата, както и на специфичните форми на преследване или тежки посегателства срещу деца (например зачисляване на непълнолетни лица във въоръжени сили, трафик на деца, сексуална експлоатация и/или нарушения на специфични права на детето и вредни традиционни практики).

На подготвителния етап служителят, натоварен с разглеждане на случая, следва да се консултира и да получи подробна информация за специфичната за детето ИСП.

Когато е възможно, отговорният служител следва активно да търси информация от съответни източници за целите на правилното оценяване на висшите интереси на детето в процедурата за предоставяне на убежище. Като се отдава дължимото внимание на защитата на данните и конфиденциалността, и в съответствие с безопасността и закрилата на детето, следва да се установи връзка с онези, които са добре запознати с положението на детето (например доверени лица, настойник/представител, лице, което понастоящем се грижи за детето, социални работници в приемния център, учител и др.).

Не само по време на интервюто, но и при оценяване на доказателствата или *iloeokrsjd*, даден от детето, служителят, натоварен с разглеждане на случая, следва да взема под внимание начина, по който комуникират децата. Децата не в състояние да обясняват събития или преживявания по начина, по който това правят възрастните. Това ограничение е особено очевидно, когато се вземе предвид въздействието, което имат възрастта и потенциалните травми и/или психологически условия върху паметта и способността да се предоставя пълна и кохерентна информация, а оттук и върху оценката на достоверността по време на разглеждането на молбата. Впоследствие органите следва да поемат тежестта на доказване в по-голяма степен в случая на деца, и по-специално на непридружени или уязвими деца. Освен това, когато се обосновава молбата на дете, следва да се прилага във възможно най-голяма степен принципът на гласуване на доверие, особено в случай на непридружени деца, за които има по-малка вероятност да имат документални доказателства.

► След вземането на решение, органите трябва да гарантират, че на детето е предоставено мотивирано писмено решение по молбата му за предоставяне на закрила (в което се обяснява, наред с другото, как висшите интереси на детето са зачетени като първостепенно съображение), устно обяснено по подходящ за възрастта начин и на език, който детето разбира.

В случай на отрицателно решение на детето и настойника следва да се даде информация за алтернативни правни механизми (напр. разрешение за законен престой или пребиваване поради неговата възраст и/или уязвимост) или най-малко следва да бъдат насочени към услуги за предоставяне на информация.

Когато не са налице някои от горепосочените защитни мерки, може да се наложи разглеждането на молбата за международна закрила да бъде спряно. Това следва да бъде преценено в зависимост от естеството на липсващата(ите) защитна(и) мярка(мерки).

Национален механизъм за насочване

За децата, търсещи убежище, участието на службите за закрила на детето в механизмите за насочване понастоящем е ограничено и следва да бъде засилено и гарантирано. Всички заинтересовани страни на централно и местно ниво следва да провеждат редовни срещи, в случай че няма въведена система за обмен на информация помежду им. Винаги следва да е ясно кой орган е отговорен за определянето на настойник/представител или за даването на достъп до най-подходящите процедури за детето, за да се избегнат пропуски в закрилата, дължащи се на това, че различните органи считат, че други са отговорни за определени аспекти по случая на детето.

► Да се гарантира участието на органи за закрила на детето, както и събирането на информация за установените проблеми (включително малтретиране, травми, насилие, специални потребности/уязвимост, медицински проблеми и др.) и тяхното документиране и съобщаване на други отговорни национални органи за защита на правата на детето.

Когато са установени рискове или уязвимости, следва да са налице специални процедурни гаранции за посрещане на техните нужди. Освен това детето следва да се насочва за подкрепа и/или допълнителна оценка в рамките на органа в областта на международната закрила или към друг доставчик на услуги или орган, като например органа по приемането или органа за закрила на детето, за да се гарантира безопасността и благосъстоянието на детето. Това насочване може да бъде за целите на професионална консултация или правна помощ. Пример за това е насочването на деца — жертви на трафик, към подходящи механизми за насочване, което осигурява комуникация между системите за международна закрила и тези за борба с трафика на хора.

За децата със специални нужди, насочването за оказване на помощ следва да се извършва според необходимото, например за медицински или психологически грижи и подкрепа или материална помощ, напр. за деца с увреждания. Не следва да бъдат включвани заключения относно медицинска диагноза на детето или придружаващите го лица, търсещи убежище, освен ако не е приложен медицински доклад.

За добра практика се счита удължаването на предоставянето на помощ след 18 годишна възраст, за осигуряване на преходен период с цел постепенно придобиване на пълна автономност, особено в случаи на непридружени деца или на деца, нуждаещи се от лечение, за да се гарантира пълното им възстановяване.

Квалифициран персонал

Служителите в областта на международната закрила, които работят с деца, следва да имат квалификация и опит в работата с деца и да са подходящо обучени. Длъжностните лица, които

се занимават пряко с детето, следва да бъдат обучени относно използването на подходящи за деца техники за провеждане на интервюта. Държавите от ЕС+ следва да назначат квалифициран и специално обучен персонал, който да работи по случаите с деца, и да осигуряват непрекъснато изграждане на капацитет на своя персонал. УПреводачите следва също да получат необходимото обучение относно и да бъдат запознати с особеностите на превода за деца.

Решенията относно молбата на дете за международна закрила трябва да се вземат от компетентен орган, който трябва да познава изцяло и всички правни инструменти, свързани с правата на детето, трафика на хора и други свързани въпроси на закрилата.

В допълнение към обучението е важно служителят и преводачът да проявяват отношение, което предразполага детето да се чувства спокойно. Компетентният служител и преводачът следва да се държат възможно най-непринудено, проактивно и съпричастно.

ЗА КОНТАКТ С ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ЕС

Лично

В целия Европейския съюз съществуват стотици информационни центрове „Europe Direct“.

Адресът на най-близкия до Вас център ще намерите на уебсайта https://europa.eu/european-union/contact_bg

По телефона или по електронна поща

Europe Direct е служба, която отговаря на въпроси за Европейския съюз. Можете да се свържете с тази служба:

- чрез безплатния телефонен номер 00 800 6 7 8 9 10 11 (някои оператори може да таксуват обаждането),
- или стационарен телефонен номер +32 22999696, или
- по електронна поща чрез формуляра на разположение на адрес https://europa.eu/european-union/contact_bg.

ЗА ДА НАМЕРИТЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЕС

Онлайн

Информация за Европейския съюз на всички официални езици на ЕС е на разположение на уебсайта Europa на адрес https://europa.eu/european-union/index_bg.

Публикации на ЕС

Можете да изтеглите или да поръчате безплатни и платени публикации на адрес <https://op.europa.eu/bg/publications>.

Редица безплатни публикации може да бъдат получени от службата Europe Direct или от Вашия местен информационен център (вж. https://europa.eu/european-union/contact_bg).

Право на ЕС и документи по темата

За достъп до правна информация от ЕС, включително цялото право на ЕС от 1952 г. насам на всички официални езици, посетете уебсайта EUR-Lex на адрес <http://eur-lex.europa.eu>.

Свободно достъпни данни от ЕС

Порталът на ЕС за свободно достъпни данни (<http://data.europa.eu/euodp/bg>) предоставя достъп до набори от данни от ЕС. Данните могат да бъдат изтеглени и използвани повторно безплатно, както за търговски, така и за нетърговски цели.

Служба за публикации
на Европейския съюз